

Előfizetési ár:

Egész évre	— — —	4 K.
Fél évre	— — —	2 K.
Negyed évre	— — —	1 K.
Egyes szám	— —	20 l.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélzetes egységárral számíttatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ES KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyvedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Téglás Károly.
A közszolgálati alkalmazottak újabb háborús segélye.
Luczfenyvesek felnevelése. (Lonkay Antal).
A völgyzárók halászlát hasznosítása. (Simonffy Gyula.)
Az erdészeti tápintézetek az 1915 16. tanévben.
Gazdasági tanácsadó: A házinyúltenyésztés okszerű fejlesztése. (Hrebly Emil). — A pulykák legeltetéséről. (Bászai Elek).
Különfélék: Halálózás. — Hírek a hadbavonult kincstári erdő-tisztekről. — A talpa és a bányafa reguirálása. — Mész kivitele Németországba. — Hol van a legmelegebb és a leghidegebb? — *Az Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége* közleményei. A háborús segély felemelése tárgyában.
Hivatalos közlemények: Népfelkelésre kötelezett erdőgazdasági munkások, fuvarosok stb. katonai felmentésének meghosszabbítása. — Hirdetmény az állami erdei-facsemeték adományozása tárgyában.
Változások az erdészeti szolgálat köréből.
Előfizetési díjak nyugtázása.
Szerkesztői üzenetek.
Tárca: Őzek a front mögött. (Mars.)

TÉGLÁS KÁROLY

1864—1916.

Az államerdészetet fájdalmas veszteség érte. Téglás Károly, a Lipót-rend lovagja, miniszteri tanácsos, a földművelésügyi minisztérium kincstári erdészeti főosztályának főnöke, a háborúban feldúlt kárpáti községek állami segítő akciójának központi vezetője, kormányhatósági megbízott, az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmányának tagja, stb., hasznos és fáradhatatlan munkás életének 53. állami szolgálatának 31. évében, hosszú szenvedés után f. évi június hó 30-án Budapesten elhunyt.

Téglás Károly 1864. évi márczius hó 15-én Sepsiszentgyörgyön született. Erdészeti főiskolai tanulmányainak elvégzése után mint egyéves önkéntes katonai szolgálatának tett eleget, homnan mint tartalékos hadnagy kerülvén el, a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál lépett állami szolgálatba s ott 1886-ban erdőgyakornokká nevezetett ki. Innen 1890-ben tanársegédi minőségben a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskolához ment, a hol 1892-ben erdőszjelöltté s még ugyanabban az évben a kolozsvári erdőigazgatóság kerületébe erdészszé nevezetett ki s megbízott a topánfalvai erdőgondnokság vezetésével. Innen 1896-ban mint alerdőfelügyelő a brassói erdőfelügyelőséghez került, 1899-ben pedig erdőmesterré nevezetett ki s megbízott a brassói állami erdőhivatal vezetésével.

1903-ban Ő Felsége erdőtanácsossá és a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola rendes tanárává nevezte ki s ott működött mint az erdővédelemtani tanszék tanára 1907-ig, a mikor is a földművelésügyi minisztériumba főerdőtanácsossá nevezetett ki s megbízott a kincstári erdők ügyeit intéző ügyosztály vezetésével, míg végül 1911-ben miniszteri tanácsosi minőségben átvette a kincstári erdők összes ügyeinek ellátásával megbízott főosztály vezetését. Itt rendkívüli érdemeinek elismerésül Ő Felsége a folyó évben a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Téglás Károlyval állami erdészetünk egyik legkiválóbb tagja költözött el az élők sorából, a ki egész erejének munkásságát az erdészeti ügyekben s az erdészeti irodalomnak szentelte s nagy része van abban, hogy a kincstári erdőgazdaság oly célirányos fejlődésnek indult.

Számos, a szaklapokban megjelent irodalmi munkáján kívül egyik műve «Erdővédelemtan» czímen könyvalakban is megjelent s most is mint hűzagnótló mű, közkezen forog.

Ha Téglás Károly el is távozott körünkől, itt hagyta érdemes munkásságának maradandó emlékeit, melyeket kegyelettel fogunk megőrizni. Elvitte magával szeretetünket, tiszteletünket, ragaszkodásunkat, melyet megnyerő, szívélyes és barátságos modorával, nemes gondolkodásával és jó szívével szerzett.

Temetése, melyen a földművelésügyi minisztérium tisztikara Bartóky József v. b. t. t. államtitkár vezetésével testületileg vett részt, számos kincstári és községi erdőhivatal pedig küldöttségileg képviseltette magát, július 2-án folyt le impozáns részvét mellett. A gyászszertartást Petri Elek ref. püspök végezte, a sírnál pedig az «Országos Erdészeti Egyesület» nevében Bund Károly egyesületi titkár mondott megható búcsúbeszédet.

A közszolgálati alkalmazottak újabb háborús segélye.

Lapunk előbbi számában ismertettük azt a törvényjavaslatot, amelyet *Teleszky János* pénzügyminiszter a közszolgálati alkalmazottak újabb háborús segélyéről és az alkalmazottak részére engedélyezendő beszerzési előlegekről a képviselőházban benyújtott. E törvényjavaslat szerint az állami alkalmazottak további tizenkét hónapra

elosztva megkapták volna azt a 20%-os háborús segélyt, a mit jelenleg tíz hónapra elosztva élveznek.

A képviselőház pénzügyi bizottsága június 23-án tárgyalta ezt a törvényjavaslatot s ott többen kifogásolták, hogy akkor, amikor az elsőrendű életszükségleti cikkek ára 100—300%-kal emelkedett, a kormány a fixfizetésű állami alkalmazottaknak csupán 20%-os drágasági segélyt akar adni, a mi olyan kevés, hogy az az alkalmazottakon egyáltalán nem segít s megélhetési lehetőségükön nem könnyít.

Többek felszólalása után a pénzügyi bizottság a törvényjavaslatot azzal fogadta el, hogy szükségesnek tartja a segélyek minimumát a javaslatnál magasabb összegben megállapítani és a segélyek százalékát a kisebb fizetésű alkalmazottakra nézve felemelni. Az emelés mérvére nézve a pénzügyi bizottság nem tett konkrét javaslatot, hanem felkérte a pénzügyminisztert, hogy újabb számítások alapján, az ország pénzügyi helyzetének mérlegelésével terjeszsen az országgyűlés elé megfelelő módosító javaslatot.

Teleszky János pénzügyminiszter hangsúlyozta, hogy mindenkor szívén hordozza a közszolgálati alkalmazottak jogos érdekeit és teljesen átérzi azokat a nehézségeket, a melyekkel az alkalmazottaknak a jelenlegi nehéz viszonyok közt meg kell küzdeniök. Ezért szívesen tesz eleget a bizottság kívánságának. A pénzügyi bizottság határozatához tehát hozzájárul és bejelenti, hogy a vonatkozó számítások megajtése után a javaslatnak országgyűlési tárgyalása alkalmával a segély felemelésére nézve az állam pénzügyi helyzetének figyelembevételével konkrét javaslatot fog tenni.

Ezt az ígéretét a pénzügyminiszter a képviselőháznak július hó 4-én tartott ülésén, a melynek napirendjére a

közszolgálati alkalmazottak háborús segélyéről szóló törvényjavaslat volt tárgyalásra kitézve, be is váltotta, a mennyiben a már benyújtott törvényjavaslatnak oly irányú módosítását javasolta, hogy a legalsó három fizetési osztályba, vagyis a XI., X. és IX. fizetési osztályba tartozó tisztviselők 35%-ot, a VIII. és VII. fizetési osztályba tartozók 30%-ot, a VI. és ezen felüli fizetési osztályba tartozók 25%-ot kapjanak háborús segély címén, azzal az eltéréssel azonban, hogy a IX. fizetési osztály legmagasabb fizetési fokozatában levők csak 30%-ot, a VII. fizetési osztály legmagasabb fokozatában levők pedig csak 25%-ot kapjanak. A tisztviselőkre nézve ezenfelül még javasolta, hogy a jelenlegi 400 koronás minimális segély 600 koronára emeltessék fel.

Az altisztekre és szolgákra nézve azt javasolta, hogy ezek segélye az egész vonalon fizetésüknek 35%-ában állapíttassék meg, úgy azonban, hogy 300 koronánál kevesebbet senki se kaphasson.

Végül azokra a közszolgálati alkalmazottakra nézve, a kiknek segélye jelenleg fix összegben van megállapítva (milyenek pl. a díjnokok) azt javasolta, hogy a jövőre nézve a fix összeg a mai összegnek másfélszeresében állapíttassék meg.

Ennél messzebbre a pénzügyminiszter kijelentése szerint az állam teherviselési képessége folytán nem lehet elmemi. Előzetes számítások szerint a segélyeknek ily mérvben való megállapítása a jelenlegi évi 96—97 millió koronával szemben, egy évre körülbelül 140 millió korona szükségletet jelent.

Habár több képviselő a segélyeknek fokozottabb mértékben (50%-ra) való felemelését kérte, a pénzügyminiszter módosított javaslatát a képviselőház július 5-én tartott ülésében elfogadta.

TÁRCZA.

Ózek a front mögött.

Kissé távolabb a harcok színterétől Hindenburg-falva erdők övezte festői rejtekei az orosz invázió alatt és annak legyűrése után is vendégszerető otthont szolgáltattak nem egyszer a magyar és német csapatoknak. Hosszabb pihenő idején a harezosok e nagy népszerűsége emelkedett faluból alig fél napi járóföldre a «Hű Szövetségesekhez» címzett koreszmában, mondjuk kintinba adtak egymásnak találkozót. A «Hű Szövetségeseknél» nemcsak a minden irányban átvonuló trén adott egymásnak találkát és hozott mindig valami jófalat ellenértéket, hanem összekerült itt egymást soha nem látott sok német és magyar vadászcimborára is.

A lengyel közép- és főnemesség vadállománya kegyetlenül megsínylette, kivált egyes helyeken, az orosz betörést. Maradt azért annyi vad, a mely lassanként beletrördött a szakadatlan tüzelések pokoli lármájába s vagy kezdettől fogva megmaradt ott, a hol tehetett, vagy pedig visszatért időnkint megint csak a zaklatott régi otthonba.

Ilyenforma vadlátogatott vidék volt a «Hű szövetségesek» tájéka is.

Elségfélével el voltunk ugyan látva (kivált fronton kívül), de azért a sok konzerv és gulyás mellett, a vadpecsenyének — már csak a velejáró vadászélvezet révén is — nagy kelete volt mindig s lett volna ezúttal is.

Néha voltak igen gyorsan átvonuló csapatok, a melyek a «Hű szövetségesek» előtt pihenőt így nem is tarthattak, mert a parancs igazában csak a harezteren parancs s nem egyszer haladtak oly száguldó menetelésben előre, hogy a «Hű szövetségesek» konyháját meg se kóstolhatták. Az ilyenek bizony ugyanesak sóvár szemekkel nézték a «Szövetségesek» konyhájának tovaszálló füstjét és szívták a katonagyomrokra oly esábos ételszagot magukba. Az egyik ilyen gyorsan tolvonuló huszárezred századosa régi jó vadászpajtásunk, éppen csak úgy tovagalopozásban kiáltotta felém:

— Pajtás, isten áldjon legalább egy kis hideg vadpecsenyét készíts elő nekem. E héten visszatérünk erre felé s átveszem lóhátról.

Oh mily szívesen vállaltam a megbízatást. Éppen pihenőhetünk volt. Ha az idő megengedi, nemcsak egy-két őzezombot süttetek nekik, hanem kitűnő szakácsunk

A beszerzési előlegre nézve a pénzügyminiszter úgy nyilatkozott, hogy azt még a nyár folyamán ki fogja utalványozni, hogy az alkalmazottaknak módjuk legyen szükségleteiket idejekorán beszerezni.

Luczfenyvesek felnevelése.

Irta: Lonkay Antal.

A luczfenyő a szép, a fenséges és a hasznos fogalmának megtestesülése. Hazánk magas hegységein, egészen a fátlan havasi legelőkig felemelkedve, óriási területeket foglal el, szemet-lelket gyönyörködtető vadregényes tájakat varázsolván a meredek, sziklával és szakadékokkal tarkított, hol rohanva folyó, hol szikláról-sziklára gyöngyözve eső hegyipatakokkal átszelt lejtőkön. Mint az Isten temploma, oly fenséges ez a mély, titokzatosan sötét, hallgatag erdő. De lekerülve a hegyekről az emberlakta vidékekre, mindenütt, a hol csak emberi, bármennyire finomodott ízlés szépet, gyönyörködtetőt akar létesíteni, üdülő helyeken, a nagyúr parkjaiban, a szegény ember kicsinyke udvarán, ott díszlik a balsamos illatot árasztó luczfenyő.

Szép fehér, selymes fényű fája nélkül háztartásunkat sem tudjuk elképzelni, a szegény egyszerű mázolt nyoszolyájának, a gazdag, raffinált ízléssel kirakott butorának nagyrészt luczfenyő az anyagja, kupák, dézsák, ládák készülnek belőle, hangszerek, árbóczok nélkülözhetetlen fája s a mit legelőbb kellett volna megemlítenem, a különféle építkezéseknek nélkülözhetetlen anyaga.

Nagymérvű elterjedtségét a talaj mélységével s az éghajlat zordonságával szemben való csekély igényének köszönheti; laposan, felületesen elterjedő gyökérzetével

igen sekély talajokon hatalmas fákat nevel s a legzordabb vidékeken a fatenyészet határán, bár itt már eltörpülve, megél.

A sekély talajon gyengébben megkapaszzkodható felületen gyökérzetnek, zord termőhelyének, hol az elemek féktelen erejét emberi hatalom nem zabolázhatja, tulajdonítható, hogy a luczfenyő óriási veszedelmeknek van kitéve, mert, ha különösen ázott talajnál a szél döntő ereje hatalomra kerül, össze-vissza dőlve, törve, ezer holdak eshetnek zabolázhatlan dühének áldozatul. Azért luczfenyvesek telepítésénél körültekintő gondossággal kell az erdőgazdának eljárnia, s a legveszélyeztetettebb helyeken oly fanemekkel elegyíteni, melyek erősebben fejlődő gyökérzetüket a szikla repedéseibe is bevájva, ellentállóbb erővel képesek a szilárdabb altalajba belekapaszzkodni.

Leghelyesebb volna a luczfenyőt is, úgy, mint azt a természet elvetette, a vele elegyes fanemekkel együtt természetes úton felújítani, de addig, míg minden egyes helyen kiterjedt úthálózat nem fogja megkönnyíteni luczfenyveseink kihasználását s a termelt anyagok leszállítását, kénytelenek vagyunk nagy vágásokat taroló vágások alkalmazásával kihasználni s csemeteültetéssel felújítani.

Azért, ha luczfenyvesek felneveléséről akarunk tárgyalni, a felnevelési teendők megbeszélését a csemeteültetésnél kell kezdenünk. Igen sok erdőgazda állítja, hogy az időelött bétkorhadásba esett luczfenyveseknek már a csemeteültetésnél adták meg a halálos dőfést. E tétel igazságát az a körülmény támogatja, hogy összes fanemeink között a luczfenyőnek van a legesekélyebb visszaszerző képessége; a luczfenyő testén ejtett seb évről-évre csak tágul, de soha be nem heged.

által (a ki civilben egyik, ugyancsak a harcztéren hősiessen küzdő magyar főúrunk szakácsmestere) pompás vadpástétomot is csináltak számukra.

Egy a Dnjeszterbe siető véráztatta galicziai patak korhadt parti fűzesei fedezéke alatt, hűsleges János huszárom kíséretében vártuk másnap a vadászszerencsét. János már előző napon is e tájon legelésző őzekről sőt dámvadokról is mesélgetett. A jelek, a miket tapasztalt vadász szemeim csakhamar be is igazolták a derék huszár észleleteit, a ki két ízben mentette meg életemet. Egygyel több kitüntetésem is volt már, mint nekem...

A korhadó fűzek oly édes otthoni álmokat keltenek itt életre. A gyermekkor, a midőn még sipot faragtunk a fűzágból. Egy izgalmas vidra-les emlékezetes vízbezuhanással s a fűzgyökérbe való göresös kapaszkodással. Ismételt visszapotyanások... Csupán az otthoni fűzesek gyötrő szunyogserege hiányzik itt. Az év ilyen szakában a lengyel szunyog se kel még életre. Az alkalmatlan tömeges elemet ekkor még csak az azóta oly alaposan meggyérített orosz horda képviselte.

Huszárom már ismételtelen jelentette, hogy a csatárekhez is hozzászokó őzek, de kivált néhány keces villás kóborolgat itt a fűzesek táján napok óta. Szom-

ját is a vad itt a közelben a patak habjaiban oltja...

Már kora délutántól kezdve álltuk Jánossal a lest... Türelmünk nem is volt nagyon próbára téve, mert alig félóra elteltével két őzcsalád és két villás bukkant fel a túlparton. A suták a gidákkal hatalmas levelű páfrányosok s örökzöld áfonyabokrok sűrűiben keresgéltek tavalyi csemegeféléket, míg a két bak, talán finom ösztönétől hajtva, szakadatlanul kémlelgette és szimatolgatta a partvidéket...

Alig pár percnyi idő után a bakok egyike villámgyorsan hátrarúg és egész viselkedésében nagy izgatottságot árul el. Szerencsénkre nem a mi oldalunkról fenyegető veszedelem volt az, a mit megérezett. A vízparton a gyomok közt vaczkából felriasztott tapsifüles eszeveszett menekülésének szólt ez a toporékoló rugdalódzás.

A két bak formáiban elég silány képet mutatott. Vedlett, megtépett csuhájukkal olyanok voltak, mint a háború hontalan menekültjei. Így bizony még némi kiméletre is számot tarthattak volna. Azonban csak mégis halálra kellett őket számunk, mert ha ma nem itt, úgy pár nap múltán valamelyik orosz állás közelében talán gidástul együtt kerülnek a moszkálík fűzőüstjeibe.

Minden faemű, de különösen a fenyőesemeték s utóbbiak közül is elsősorban a luczfenyőesemeték ültetésénél elengedhetetlen feltétel, hogy a esemeték gyökerei ültetés előtt ki ne száradjanak. Igen sok ültetés sikertelenségének az oka a máskülönben jó munka mellett az, hogy a kiültetendő esemeték gyökereit, ha kis időre is, szabadon hagyva, a tavaszi nap szárító hatásának teszik ki.

Luczfenyvesek telepítésénél meredek, porhanyó talajú hegyoldalakat ültetünk be; e körülményből kifolyólag a beültetett luczfenyő-esemetéket az a veszedelem fenyegeti, hogy hirtelen támadó záporok a porhanyó talajt lemossák s ezzel a esemetéket elborítják. Második veszedelme a esemetékeknek, a vágásban mindjárt az első esztendő folyamán felburjánzó óriási gyom, mely gondosan kiültetett esemetéinket megfojtással fenyegeti. Hogy e két veszedelemmel sikeresen megküzdhessünk, az ültetőfészkeket 70—80 cm szélességben úgy műveljük meg, hogy irtókapákkal a hegy lejtőjébe bevágva, a felülről lekerült földet a vízszintesre kiegyengetett ültetőfészkek alsó harmadában rakjuk le. A fészkeket készítő munkások a fészkeknek a hegytetőtől számított kétharmadában, tehát nem a lejtőről lehúzott s könnyen lecsúszó földbe, hanem e felett a szilárd talajba az ültetőgödört is kivájják, melyben az utánuk jövő ültető-munkások a esemete gyökereit szétterjesztve s a esemetét balkézszel tartva és gyöngén rázogatva, a gyökereket az ültető lyukból kivájt porhanyó földdel betakarják s tenyérral lenyomják. A gyökereket azért kell széjjeltergetni, mert ez az elhelyezés felel meg a luczfenyő gyökérzet természetének; ha az ültetőlyukba csak amúgy hanyagul gyömöszöljük be a luczfenyő-esemete gyökereit, akkor a esemetének először az ő természetének megfelelően új, a talaj felszine alatt széjjelterülő gyökereket kell nevelnie s ha ebben az erő-

ködésben el nem pusztul, élénkebb növekedést is csak akkor kezdhet, a mikor már új gyökereit kifejlesztette. A természetellenesen ültetett gyökerek elkorhadnak s ki tudja, hogy korhadásuk nem hatol-e be a törzscskébe s nem okozza-e a rosszul ültetett luczfenyő időelötti pusztulását s illetve belkorhadásban történő megbetegedését.

A szélesen, irtókapával megmunkált fészkekben a gyomok csak egy pár év mulva képesek elhatalmasodni s a fészkeknek kétharmadrésznyi szélességében beültetett esemetét záporok esetén sem a felülről lemosott föld el nem borítja, sem a fészkek alsó egyharmadába lehúzott s könnyen lecsúszó föld magával le nem sodorhatja. Minden tuskó, minden kiálló kő, vagy földön fekvő többé-kevésbé vastag fadarab alá egy-egy esemete ültetendő, mert az így ültetett esemeték minden veszély ellen a legjobban vannak megvédvé.

Holdanként 2500 darab esemetét ültessünk, a mi 1.5 m sor- és esemetetávolságnak felel meg.

Mint előbb is említettem, a luczfenyő sekélyen a talaj felszine alatt elterülő gyökérzete miatt a szélöntés veszélyének valamennyi erdei fánk között leginkább ki van téve. Azért nem tanácsos egyre-másra, minden elővigyázat nélkül elegendően ültetni, hanem hegygerincek mentén s a hegyhátak kiemelkedő részein, a hol a hely a szél romboló erejének leginkább ki van téve, csoportokban valamely mélyebben gyökerező, az altalajba erősebben bekapaszkodó faemű esemeték csoportját ültetjük. Ha vidékünkön a vörösfenyő egészséges növekvést mutat, akkor a széleken leginkább kitett helyeken vörösfenyőt ültessünk; a vörösfenyőt ugyanis az ő őshonában, a magas hegységek szintáján leginkább luczfenyő között találjuk; világosság és levegő az életeleme, kedveli az üde talajt s a nem száraz, esapadékos klímát.

Jánossal egyszerre vettük a bakokat ezélba. Mind a kettő fűzben rogyott össze. Most már csak a kautinba kellett volna a zsákmányt elvonszolni, a mi két ilyen harczedzett vadászembernél nem nagy feladat. Igen ám, de bizonyos térbeli nehézségek voltak még leküzdendőök. Ugyanis, az itt veszedelmesen örvénylő mély víziú patakon át nem gázolhattunk. János mintegy két kilométernyire lejjebb tudott csak egy gázló helyet, a közelfekvő falu közvetlen közelében. Nekiindultunk tehát a gázló irányának. A fűzest áthatolhatlan sűrűségű égerbozót övezte, úgy, hogy ennek folytonos kikerülgetésével ugyancsak sok időt vesztegettünk el, a míg a gázlóhoz értünk. Lábunkat levetettük s a bokáig érő széles vizen át, hamarosan túpartot értünk.

A lövés színhelyéhez jutva, kellemetlen meglepetés várt reánk. Villásaink közül ugyanis csak a kopottabbik volt ott!

A jelekből, nyomokból, taposásokból ítélve valaki sietve vonszollhatta el a másikat előlünk. De hová?

— Hopp, megvan! Szólt János. — Csakis a közel falu vadorzói lehettek!

A vadorzót a háború zürzavarai csak gyarapították, istápolták, holott nagyon is a nyakukkal játszottak,

mert legtöbbjük a vadorzás leple alatt folytatta egyéb garázdálkodásait. Már pedig ilyesmikben aztán a hadvezetőség a tréfát és a kíméletet nem ismerte.

János a birtokunkban hagyott bakot kellő szakértelemmel uszályba vette, hiszen vedlettségének ez a rövid utazás a közel faluig már úgy sem árthatott.

A esupa r és sz betűből összekombinált nevű hitvány lengyel-zsidó falu amúgy is csekély számú lakóinak esupán '3-da tért vissza az oroszok által már alaposan helybenhagyott viskói közé; sőt a községi bíró helyén is maradt; Bíró uram elég értelmes és irántunk, kivált magyarokkal szemben éppen nem rosszindulatú lengyel kisgazda volt.

A huszárruha és az őzbek láttára, minden faggatás nélkül tüstént tisztában volt a helyzettel.

Alig 100 lépésnyire álló, lerombolt kéményű viskóra mutatott. Addig is míg odaértünk, magyarozgatni kezdte, hogy rendkívül nagy az élelemhiányuk. Ő a vadorzót, mert tényleg az, még hivatalos bírói minvoltán kívül sem védheti, de enyhítő okként hozza fel, hogy a család ma tényleg sokat nélkülöz, gyermek van bőviben. Egyébként pedig szolgálatunkra áll a mennyiben mindkét bakot embereivel saját ellenőrzése mellett hadiszállásunkra

Ha a szélnek kitett helyeken leghelyesebben tiszta csoportokban vörösfenyőt ültetünk, akkor az ültetést mindenkor a vörösfenyővel kezdjük meg, mert ennek csemetéi legelőbb zöldülnek ki.

A szél rombolása ellen úgy is védekezhetünk, hogy az üzemosztály-, vágássorozat-, és taghatárokat képező gerinczek felső vonalától jobbra és balra 5—5 méteres pásztát üresen hagyunk, hogy a szélső fák egész életükön át a széllal küzdve, erősen begyökerezzenek. Tanácsos a gerinczek felső részén az ültetési hálót is ritkábbra venni, hogy nemesak a szélső, de egy pár sor utána következő fa is a szabadabb állásban jobban megerősödjék, nehogy a szélső sor egy-egy fájának kidőlésével a szél kaput nyisson magának az állomány belsejébe.

A luczfenyő közé legalább is 0.2 arányban jegenyefenyőt elegyítsünk, de nem egyenként, hisz a jegenyefenyő fiatal esemetekorában igen lassú növesű s azt a luczfenyő feltétlenül túlszárnyalja, hanem legalább is 6 soros pásztákban. Ha a két szélső sort a luczfenyő többé-kevésbé megrontja, még mindig marad négy érintetlen sor, mely a továbbnövekedés folyamán nemesak utóléri, de el is hagyja a luczfenyőt.

A jegenyefenyő a neki megfelelő termőhelyeken erőteljes, hatalmastörzseket nevel s ha fája nem is oly könnyű és fehér, mint a luczfenyőé, de tartósabb, rugékonyabb és nagyobb hordképességű. Leginkább ajánlja a jegenyefenyőnek a luczfenyő közé való elegyítését, a jegenyefenyő ellenálló képessége a szél döntő erejével és a hönymással szemben. Rovarfalásnak is a jegenyefenyő kevésbé van kitéve, mint a luczfenyő s visszazserző képessége a fenyők között a legerősebb. Végül még egy jó tulajdonságát kell megemlítenem: természetes úton, magavetés útján könnyen felújítható. El fog még jönni az idő, a mikor

viteti. Közben a nyomorult viskó elé értünk, a honnan a kihangzó irgalmatlan gyermekszivalkodás elnyomta a további szavakat.

Az őzrabló vadász jöttünk megneszelve már jóval előbb eltűnt a közel erdő sűrűibe.

A vadász hitestársa, egy a sok gondtól és nélkülözéstől koravén asszony, síró csecsemőjével karján és foszlós szoknyájába kapaszkodó síró gyermekeregével valóban szálnalmas látvány volt.

A két őzszak közül éppen a kapitálisabb a már rég kiürült burgonyaveremből került elő ugyanesak siralmas állapotban. János ösmerte már gondolatmenetemet is, hamar lefejtett egy hátsó czombot a rablott őz testéből, a maradvánnyal pedig a közben előseregő falubeliek két még erőteljesebb öreg gazdáját terhelte meg, a bíró segédkezése mellett.

Igen rövid idő multán már szállásunkon voltunk.

Finom őzpaprikás körítve, dicsérte még azon este a mi szakácsművésznök tudományát.

Harmadnap, a megint csak futtában átvágtató cimborákat, gondosan összecsomagolt hideg őzpecsenye s egy tiszta jókora bődönbe gyömöszölt őzpástétom várta igaz bajtársi szeretettel...
«Mars.»

erdeink jú utakkal lesznek behálózva s kihasználási rendszerünk nem lesz olyan merev mint a mostani és fenyvesekben is előnyt fogunk adhatni a természetes felújításnak a mesterséges felett; akkor megbecsülhetetlen lesz a luczfenyvesekbe elegyített jegenyefenyő, mely rendszeren bő magtermésével mindenütt elvetődik s ha a sűrű erdő árnyas koronája alatt csak egy kevés szórt világossághoz jut, a hol kikelt, meg is állja helyét.

A jegenyefenyő pásztákban való közbeelegyítésének fontossága eléggé nem mérlegelhető, mert a jegenyefenyő a neki megfelelő termőhelyeken később feltétlenül túl-növi a luczfenyőt s a szélviharok mintegy a jegenyefenyő-paszták seprűsen kimagasló koronáján átszűrődve és meggyengülve érik a luczfenyő-paszták koronáit; tehát a pásztákat a jegenyefenyő-paszták szilárd fala védi.

Kár, hogy a jegenyefenyő magassági elterjedése korlátozott s közbeelegyítése 1000 méreten túl a tenger színe felett már nem ajánlható. A fagy iránti érzékenysége, a levegőhőmérséklete s a talaj iránti igényei nem teszik alkalmassá a magasabb szintájokban való közbeelegyítésre. Különben a magas hegységekben, a favegetáció határán, a luczfenyő önmagát védi, fénykereső fanemmé válik, mert a fejlődési időszak rövidege, a magas hegységi klíma kevés melege kényszeríti arra, hogy egész levélszervezetét megtartsa. A ritkábban álló földig ágas törzsek, melyeknek súlypontja is sokkal mélyebbre kerül, inkább képesek a szél romboló erejének ellenállani.

A favegetáció határán, a havasok alján, a luczfenyő közé csoportosan havasi fenyőt is ültethetünk.

Külföldi példák igazolják, hogy a luczfenyő között a simafenyő is kitűnően beválik. Ez a fagydedzett fa rendkívül gyorsan növekedik s e gyors növése alkalmassá teszi hézagos fiatalosok pótlására. Csak arra kell utalnom, hogy a jegenyefenyő esemeték a leggyakrabban vannak kitéve a vadak károsításainak, úgy, hogy e károsítások miatt nem egyszer 8—10 éves fiatalosokat kell utánpótolni; ilyen helyeken csak a simafenyő volna képes a lucz-és jegenyefenyőt növekedésében utólérni.

Azonban ne is beszéljünk 8—10 éves hibákról és utánpótlásokról; a jó erdőgazda az ő gondos fáradozással megtelepített ültetvényét nem hagyja az állati és növényi ellenségek kénye-kedvére, mert különben csak félsikert vagy annál is kevesebbet érhetne el.

A megtelepített fenyőültetvény az embernyi magasságon felülnövé epilobiummal, a málnával, szederrel még megküzd, ezt az óriási gyomtömeget a hó rányomja, de a zömök törzscsekék csak meghajlanak s tavasz nyíltával tovább növekednek. De nemsokára sűrűn betelepdednek a lágylombfák s a mogyoró és a berkenye, úgy, hogy rövid pár év múlva a mi szép ültetvényünket a tolakodók serege fojtogatja; a zömök fenyőcsemeték megnyurgulnak, élénk zöld színük megsápad s csak megtizedelve hosszú idő multán volnának képesek a betolakodott ellenség feje fölé kerülni, ha az erdőgazda gyámoltó keze segítségökre nem sietne.

A segítség csakis az elnyomó gyomfák kipusztításában jelentkezhettek; de nem úgy, mint talán egy-két olvasóm gondolná, hogy a gyomokat fejszével vágjuk ki, mert a

fejlesztésével való kivágás után a gyomok ismét élénken kisarjadzva, rövid idő alatt megint csak féltve védett csemetéink feje fölé kerülnek, hanem akkor végzünk a fiatalos érdekében eredményes munkát, ha az irtást nem fejlesztésével, hanem kaczorral olyképpen végezzük, hogy a gyomfát csak félig bevágva lehajlítjuk. A félig bevágott és lehajlított gyomfa nem vész ki teljesen, hanem sinlősdő életet folytat, koronája ismét felfelé törekszik, de nem azzal az erővel, mellyel a kivágott gyomfa helyén a sarjak szoktak kiújulni; olyan, mint a halálosan sebzett, harezképtelenné lett ellenség: minden életerejét sebének beforrasztására fordítja, s a hasztalan erőlködésben végre elpusztul.

A lágylombfákat az őzek és szarvasok is nagyon szeretik s ha élő koronával a földre hajlítottatnak, a vad is több, könnyen elérhető táplálékot talál a fiatalosban s nem kénytelen a fenyőcsemetéket lerágni.

A gyomfák kipusztítása a fenyőcsemetéknek nemcsak életbenmaradását biztosítja, de természetszerű fejlődését is előmozdítja. A luczfenyő, de különösen a jegenyefenyő kora fiatalságában lassú növéssé; a jegenyefenyő ugyan inkább elbírja a beárnyalást, de azért teljesen beárnyalva nem képes fejlődni, a luczfenyő még kevésbé, a vörösfenyőnek pedig halál a beárnyékolás.

Kora fiatalságában a jegenyefenyő bírja meg a legsűrűbb állást, de a luczfenyő s különösen a vörösfenyő határozottan szabadabb, téresebb állást kívánnak, hogy oldalágaikat szabályosan kifejleszthessék s így a törzscske növekedésének szabályosságát is biztosíthassák. Beárnyalás esetén a vörösfenyő igen gyorsan, de a luczfenyő is lehullatja alsó ágait, pedig a helyes nevelés szabályai megkövetelik, hogy a luczfenyő-fiatalos addig, míg 5—8 méter magasságot el nem ér, földig ágas maradjon.

E körülmények is igazolják, hogy a gyomfák irtása fenyőerdők telepítésénél egyike a legfontosabb nevelési eljárásoknak, mert már az is baj s a szabályos növekedés rovására esik, ha a fiatal fenyőcske, csak részben is elveszti alsó ágait. Lomblevelű fiatalosok nevelésénél a tenyészendő fanemet csak az elnyomástól kell védeni, a sűrűség itt nem csak nem hátrányos, hanem feltétlenül szükséges, mert csak sűrű záródásban nevelhetünk hosszú, ágtiszta törzseket. A ritka állású, lomblevelű, fiatalos durva ágakat, görbe és villás törzseket nevel; de lucz-, jegenye- és vörösfenyőnél a ritkább, szabadabb állás nem befolyásolja hátrányosan a törzs egyenes növekedését, mert ezek még teljesen szabad állásban is egyenesen fölfelé növekednek.

Ha a luczfenyő-fiatalosok az 5—8 méter magasságot elérték, megkezdődik bennök a záródás, a mi ott, a hol hó- és zuzmaranyomástól tartani nem kell, mindaddig megmaradhat, míg az alsó ágak a törzsek felerészéig letisztultak. Szükséges is ebben a korban, a mikor a legerőteljesebb a hosszönövekvés, a sűrű záródás, hogy hosszú ágtiszta törzseket neveljünk.

Magas hegységeken az óriási havazások nem egyszer nagy károkat okoznak a sűrű fenyőfiatalosokban; azért ily helyeken az erdőgazda az előtt a homlokegyenest ellenkező két feladat előtt áll, hogy sűrű záródással a törzseket ágtisztákká nevelje, de a hónyomás károsításától — mely

éppen a sűrű záródású fiatalosokat fenyegeti — megvédje. Teljesen ellenkező eljárást kíván e két feltétel egyidőben, mert ágtiszta törzseket csak sűrű állásban nevelhetünk, a hónyomás károsítását pedig azzal előzhetjük meg, hogy a sűrű fiatalost megritkítjuk.

E két feltételnek úgy felelhetünk meg, hogy már a gyomfák irtása alkalmával ott, a hol túlságosan sűrű fenyőcsemetéket találunk, ezeket átlag 1.5 méter csemetetávolságnyra megritkítjuk, ott pedig, a hol rendes, téres állásban a fiatalosok már záródtak, nem végzünk rendes áterdölést, hanem átlag 2 méter törzstávolságot véve alapul, ily távolságban a legerőteljesebb, a kimagasló növéssű törzseket épen meghagyva, a többinek a csúcsát kaczorral leütjük s illetve az elérhető magasságban a kaczorral bevágva, a csúcsát letörjük. Ily módon az állomány alsó részében a sűrű záródás megmarad, az uralkodó törzsek ágtisztákká fejlődnek, a korona magasságában azonban a záródás úgy van megszakítva, hogy a hó- és zuzmaranyomás a kimagasló törzsek csúcsait le nem törli.

A magas hegységi erdőültetések mindenkor költségesebbek; a nagy távolságok, a meredek hegyoldalak, a csemeték ültetését és különösen a szállítását feltétlenül drágítják és a fiatalosok tisztogatása, felszabadítása és gyérítése is körülményesebb és költségesebb munkát tétel fel. Az óriási mértékben lábrakapó gyomok ellen való küzdelemnek előrelátó megkönnyítése indokoltá teszi a kiültetendő csemeték gondos, költségesebb nevelését, mert olcsóbb, gyengébb csemetékkal lehetetlen biztos eredményt elérni; a fiatalos hézagos lesz s ha a hézagokat újabb s holdanként nagyobodó költséggel gyorsan nem pótoljuk, a fiatal fácskák a hézagok felé durva ágakat fejlesztenek s ha e durva ágak a később bekövetkező erősebb beárnyalás folytán le is hullanak, ez nem történik oly simán, mint az egyenes záródásban nőtt fiatalosoknál s nem kár nélkül, mert az elszáradt vastag ágcsonkok technikailag kevésbé értékesé teszik a törzseket.

A lucz- és jegenyefenyő-csemetés a betolakodó lágylombfákon az erdőgazda segítsége nélkül is kisebb-nagyobb kárral győzedelmeskedni képes, a vörösfenyő azonban a lágylombfák nyomása alatt is elpusztul. De a lucz- és jegenyefenyőnél a növekvésnek hány évi visszamaradásába kerül a küzdelem s mily nyomorultul gyenge állapotban kerülnek ki az ilyen élet-halálharcot küzdő fiatalosok. E küzdelemnek ismét csak hézagos fiatalosok az eredményei.

Ha gyenge csemetéket ültettünk s a lágylombfák kivágását elmulasztottuk, hosszú idő múlva végre is egyenetlen záródású fiatalost kapunk. Helyenként, a hol a körülmények a fenyőnek kedveztek, sűrű záródású foltok képződnek, helyenként pedig, a hol a gyom és a lágylombfák a csemetéket többé-kevésbé kifojtották, ritka, egyenetlen záródású csoportok keletkeznek. A sűrű csoportokban, különösen gyengébb termelőhelyeken, az egyes fácskák harmincz éves korig is egymást nyomva, nem képesek helyből mozdulni s nyurga, gyenge törzseket nevelve, részben a hónyomás áldozataivá lesznek; az egyenetlen záródású ritka csoportok azonban — különösen jobb termelőhelyeken — gyorsan felcseperednek, durva águkat oldalt

messze kiterjesztik s koronáik kifejlődése után sem lévén képesek oly sűrű záródásba kerülni, hogy ágaikat korán és simán levethessék, csekélyebb értékű, ágesonkos és sudar-lós törzseket nevelnek s árnyékot vetnek ama sűrűbb csoportokra, a melyekből idővel az egymásközi küzdelemben kimagasló növesű ágtszta törzsek nevelődnek, de a melyek éppen a hosszú ideig tartó életküzdelem miatt növekedésükben visszamaradva, nem képesek lépést tartani a hézagoss állásban felnőtt csoportokkal.

Az ilyen erdők értéke össze sem hasonlítható a gondos ültetéssel és ápolással felnevelt erdők értékével. A gyomfaktól kitisztított s a koronák lecsapásával egymás között is megritkított fiatalosok, egyenletes záródásban és erőteljes, semmi által sem hátráltatott növekedésben a 30 éves korig további ápolást nem igényelnek. A 30 éves koron túl a túlszárnyalt és elnyomott fák kivágásával legalább is mérsékelt áterdülésre lenne szükség, s habár mai időkben utak hiánya miatt költséges áterdölési munkára csak ritkán, a vékony áterdölési fa különös kereslete esetén vagyunk képesek, ennek az áterdülésnek elmaradása annyiban jelent kárt, hogy az ismét beállott küzdelemben a törzsek vastagsági növekedése mindaddig visszamarad, míg az állomány tisztulása önmagától bekövetkezik, de a küzdelem az egyes törzsek technikai minőségére nagyobb befolyással nincsen, mert így is egyenletes, technikailag értékes erdők nevelődnek fel.

De ha luczfenyő-erdőnk télen -nyáron járható jó utakkal van feltárva s az áterdölési fának kelendősege van, az áterdölések fogantatásával nemcsak jövedelmező, de luczfenyő-erdőnket vaskosságban és ellenállóképességben tovább nevelő hasznos munkát végezhetünk.

Az első áterdülés ideje, mint előbb említettem, körülbelül a 30 éves korban, általában pedig akkor következik be, a mikor a koronák hosszúsága a törzseknek körülbelül félhosszával egyenlő. Az első áterdülésnek alapos ritkításnak kell lennie. Jó termőhelyeken a ritkítás a törzsek felerészéig mehet, gyengébb talajokon pedig akkora legyen, hogy a legszebben növekedő egyedek szabad állásba kerüljenek. A ritkításnak mindenkor egyenletesnek kell lennie, hogy a koronák minden irányban részarányosan terjeszkedhessenek. Nagyon természetes, hogy a koronák az áterdülés után ismét fejlődni s nemcsak szélesedni, de hosszabbodni is fognak. Ismét beáll a koronák teljes záródása és az alsó ágak lehullása s abban az időpontban, a mikor a koronák hossza ismét egyenlő lesz a törzsek félhosszával, elkövetkezik a második áterdülés ideje. Ezzel a második ritkítással, melynek szintén mindenekfelett részarányosan egyenletesnek kell lennie, biztosítjuk a legbecesebb, gerendának való faanyag fennmaradását és szabad fejlődését.

Ha az áterdöléseket idején állítjuk be, még mielőtt a koronák a törzsek egy harmadánál rövidebbek nem lesznek, akkor az áterdölésekkel elejét vesszük nemcsak a honyomásnak, de a szelődéseknél is, mert a helyes arányú növekedésben tartott törzs erőteljes és ellenállásra képes lesz. Az áterdölések a legerősebb növekedés idejére esnek s mindenkor csak oly mértékben teljesítendő, hogy az ismét való záródás lehetetlenné ne váljék. A bevégzett legerőteljesebb növekedés után, mi jó talajokon a 40—50. év-

ben, gyengébb talajokon körülbelül a 80. évben fejeződik be, a ritkítások feltétlenül kerülendők, hogy a törzsek ágtsztaikká és vaskosakká fejlődjenek.

Luczfenyvesek telepítésénél az erdősitésekre s a fiatalosok ápolására fordított nagyobb költség tehát feltétlenül jövedelmező befektetés, mert az erdő hova-tovább kevesebb lesz s az ipar fejlődésével a kereslet is élnkülni fog s első sorban keresett lesz a technikailag teljesen kifogástalan faanyag, mely csakis gondos és lelkiismeretes ápolással nevelhető fel. Kineseket ér most az erdő, a melynek belterjes nevelése kötelesség, míg a nevelés elmulasztása érzékeny nemzetgazdasági kárt jelent.

A völgyzárók halászati hasznosítása.

Irta: Simonffy Gyula.

(Folytatás.)

b) Valamivel mélyebben fekvő völgyzáróknál a pénzper is nagyobb tömegben lép fel.

c) Még mélyebben fekvőknél fellépnek a «fehér halak», különösen a fejes domolykó (*Squalius cephalus* L.), de az alsó szintájak rabló halai, a csuka és a csapó sügér (*Perca fluviatilis* L.) még hiányoznak.

A pontyos völgyzárók ezzel szemben két csoportba sorozhatók, úgymint:

1. a melyek még olyan magasan fekszenek, hogy a csuka mellett a salmonidák is megélhetnek. Fő halfajaik a sebespisztráng, a pénzper, a sügér, a csuka, a domolykó, a márna, a dévérkeszeg (*Abramis brama* L.), a vésettajkú paducz (*Chondostroma nasus* L.) stb. és egyéb fehérhalak;

2. a melyekben már a salmonidák meg nem élnek.

A vesztfáliai völgyzárókban a következő halfajok és rákok fordulnak elő; a botos köllönte, az angolna (*Anguilla vulgaris* L.), a lazac (*Trutta salar* L.), a tavi pisztráng (*Trutta lacustris* L.), a sebes- és szivárványos pisztráng, a pataki saibling (*Salmo fontinalis* Mitsch.), a kaliforniai lazac (*Salmo quinmat* Rich.), a pénzper. a semlingfélék közül a *Coregonus fera* var. *Sancti Benedicti*; a tőponty, a nyálkás czompó (*Tinca vulgaris* Cuv.), a fürge cselle, az ónos jász (aranyorfa, *Idus melanotus* Heck.), a kövi csik, a nemes vagy folyami rák (*Potamobius astacus* L.), a galicizai vagy kövi rák (*Potamobius leptodactylus* Eschholtz).

A völgyzáró halainak tápláléka. A völgyzárók főbb halfajainak tápláléka gyomortartalomvizsgálatokkal állapított meg. Különösen pontos vizsgálatokat igyekeztek végezni a völgyzárók legfontosabb halfajait, a pisztrángféléket illetőleg. A vesztfáliai völgyzáróknál ez akképen történt, hogy a május-december hónapok alatt a kifogott pisztrángok (sebes, szivárványos és pataki saibling) gyomrát és beleit formalinos oldatba helyezték egész a vizsgálat megejtéséig. Megvizsgáltak 160 drb 25—30 cm.-es pisztrángot, a melyeket kizárólag a völgyzáróból (tehát nem a folyó vízből) fogtak ki. Daczára, hogy a vizsgálati anyag különböző völgyzárókból került ki, az eredmények teljes összhangban állanak egymással.

Ezen vizsgálatok alapján a Thienemann által közölt tapasztalatok a következők:

Sohasem tapasztalta, hogy a völgyzáróban élő pisztrángok társaikat falták volna fel. Mások megfigyelése szerint ez előfordul ugyan, de ezeket ő tisztán sporadikus eseteknek minősíti. Szerinte az a korábban hangoztatott aggodalom, hogy ősszel, kis vízállásnál a völgyzáróban a pisztrángok közt fellép a kannibalizmus (egymást felfalás) nem igazolódott be.

Ő inkább azt tapasztalta, hogy késő ősszel, illetve télen az olyan völgyzáróknál, a melyek a patak torkolatától, tehát a szabad víztől bármi módon el vannak zárva: a pisztrángok gyomra tele volt saját fajuk ikráival. Valószínű tehát a feltevés, hogy az ilyen völgyzárókban ivó, érett anyahalak ikrái, vagy azok nagyrésze, még mielőtt rendeltetésüknek megfelelőhettek volna, a fajrokonok zsákmányává válnak.

A gerincesek között csupán a *Rana temporaria* porontyai (ebi hal) játszanak tavasszal szerepet a partok mentén. Botos köllöntét, kifejlett békát, az emlézők közül egeret, pocskot, cziczkiányt csak igen elvétve találtak a pisztráng gyomrában.

Kevés a jelentősége a puhányoknak is.

Nem ritkaság, hogy a völgyzáró pisztrángjainak gyomra a Daphniák vagy Copepodák sűrű, megőrölt részével van tele; különösen ősszel, mikor a Daphnia-szaporulat egynémely völgyzáróban maximumát éri el. Ez a táplálék természetesen más időszakban, midőn a pisztráng durvább állati táplálékra van utalva, veszt jelentőségéből.

Az a körülmény, hogy a pisztráng, a melynek szájszervei tulajdonképpen nagyobb falatok felvételére vannak berendezve, időnként, így pl. ősszel, apró planktonrákokkal táplálkozik, az ezen utóbbi a táplálék könnyű és kényelmes felvételének tulajdonítható. Hiszen ezek az apró rákállatok olyan sűrű rajokban lépnek fel, hogy a pisztrángoknak csak a szájukat kell kitéteni s máris bőségesen zsákmányolhatnak azokból. A táplálék felvételének kényelmessége a halaknál nagy szerepet játszik s ehhez fűzi még hozzá Schiemenz, hogy ha a vízben valamely jó haltáplálék nagy tömegekben lép fel, akkor a rablóhalak békéstermesztetőkké és a békés termesztetőkké válnak, vagyis a növényevők is állati táplálékkal táplálkoznak.

A pisztrángtáplálék főtömegét a *rovárnílág* szolgáltatja és pedig úgy a szárazföldi, mint a vízi. 164 pisztráng közül 147, tehát 90% részben kizárólag, részben majdnem kizárólag rovarokkal táplálkozott.

A szárazföldi rovaroknak különösen repülő alakjai bírnak fontossággal. Szép nyári estéken sokszor százával lehet látni a pisztrángokat, a mint a rajzó szúnyogok, legyek, rovarok stb. felé úsznak és ugrálnak. A vizsgálat alá vett pisztrángoknak körülbelül 40%-a vett be nagyobb mennyiségű repülő alakú rovartáplálékot. Főképp vízi rovarokkal táplálkoznak a pisztrángok akkor, ha május, júniusban a völgyzáró sekély partvizeiben a különböző rovarálcák elszaporodnak. Igaz sok rovarálcát hoz magával a folyóvíz is. (Folyt. köv.)

Az erdészeti tápintézetek az 1915—16. tanévben.

A már két év óta dúló világháború daczára, a m. kir. kincstári erdészeti altisztek és szolgák fiúgyermekkei részére Rózsahegyen berendezett tápintézet az 1915—16. tanévet kellő időben megkezdhette és zavartalanul befejezhette. Mély hála tölti el az érdekeltek szívét a magas kormány iránt, hogy a háborúból kifolyólag az állami háztartást terhelő rendkívüli kiadások daczára, a tápintézetet a letelt tanévben is fenntartotta és hogy a jövő tanévre való felvételre a pályázat kiírását megengedte.

A tanév elején 41 tanuló vétetett fel a tápintézetbe, kik a tanév végéig mind együtt maradtak és a tanévet sikeresen befejezték.

A rózsahegyvi róm. kath. elemi iskola Értesítője szerint növendékeink közül kitűnő osztályzatot 21-en, jelest 15-en, jót pedig 5-en nyertek.

Származásra nézve a növendékek az alábbi igazgatási kerületekből valók:

Besztercebányai erdőigazgatóság	1
Mármaroszigeti	4
Kolozsvári	1
Liptóújvári főerdőhivatal	9
Ungvári	8
Vinkovei	1
Zsamóczai erdőhivatal	3
Tótsóvári	10
Bástyaházi	1
Gödöllői	2
Selmeczbányai főiskola	1
összesen	41

A zborói leány-intézet, a mint ezt lapunk 1915. évi augusztus 15. számában közlöttékől könnyen következtetni lehetett, 1915—16. tanévben nem működött és a jövő tanévben sem lesz olyan állapotban, hogy növendékeket befogadhasson. E felett mi csak mély sajnálkozásunkat fejezhetjük ki, reméljük azonban, hogy amint békés idők fognak az országra hajnalodni, kormányunk az erdészeti altisztek és szolgák leánygyermekkeinek nevelését felkaroló intézetnek megfelelő helyen való megnyitására is gondoskodni fog.

Gazdasági tanácsadó.

A házinyulthenyésztés okszerd fejlesztése. Közel 25 éve foglalkozom házinyulthenyésztéssel, soha se hagytam fel ez értékes állatkák tenyésztését s nemesak azért tenyésztettem őket, mert húsukat elsőrangú, tápláló és finom eledelnek tartottam és szőrméjüket mindig felhasználtam, de azért is, mert nem találtam gyermekeimnek jobb szórakozást a házinyulakkal való foglalkozásnál. Volt idő, a mikor éveken át csak tenyészállatokat tenyésztettem, máskor csak a húsállatok előállítására volt a cél és mivel mindig csak elsőrangú, nemes és nemesített tenyészállataim voltak, e két célt gyakran egyesítettem is. Így

álltam 1914. évben is. Tenyészanyanyulam 8, apanyul 2 volt s a megfelelő számú ivadéok. A bekövetkezett mozgósítás és egyéb mozgalmak városunkban a húsfélék iránt a keresletet igen felélénkítették, annyira, hogy nem egyszer házinyulainból katonák is vásároltak.

A mikor bekövetkezett e vidéken a háború miatt az elköltözködési idő kényszere, házinyulainból nem vittem el semmit hanem azokat a házámban beszállásolt katonáink gondozására bízam.

Ezek aztán felhasználták a gazdátlan jószágot s midőn visszatértem, csak egy belga anyát és egy apát találtam. Örültem ennek is, mert házinyulaim igen edzettek, egészségesek és igen szaporák voltak. A megmaradt két nyul egy éves volt. Összeparosítottam őket s az ellés február 28-án következett be 6 fiókkal, melyeket az anya mind felnevelt és 3 hím és 3 nőstény lett belőlük.

A második ellés április 30-án 7 fiókkal, a harmadik június 30-án 8 fiókkal, a negyedik augusztus 30-án 6 fiókkal, az ötödik október 30-án 7 fiókkal történt, melyeket a kiváló, gondos és jó anya mind felnevelt.

A február hóban ellett 3 fiatal nőstény augusztus 30-án és október 30-án szintén ellett s ezek a 2 ellésből 30 darab fiat neveltek. A februártól október hó végéig kapott szaporulat tehát 64 fiat eredményezett, melyek közül 30 darabot, leginkább hímeiket és nem teljesen megfelelő színűket, lassabban fejlődő anyákat, illetve nőstényeket levágtam és elfogyasztottunk, 10 darabot eladtam és 24 darab ma is megvan.

Ezekből 10 anyanyulat tartok meg az 1916. évi tenyésztés céljaira.

Most lássuk, hogy mibe kerültek a nyulak elhelyezése, gondozása, táplálása és mily hússúlyt adtak, a hús mire lett és miképen felhasználva?

Mint régi nyulászoknak, az a meggyőződés, hogy a miként én elértem kis költséggel ezt az eredményt s hogy hónapokon át húst nem vettem csupán baromfi és nyulhússal tápláltam nagyszámú családomat és 3 eszlédemet, úgy elérheti azt mindenki, ha utánam csinálja, a mit ajánlok és a mit bárki nálam megismerélhet. Kis nyultelepem és baromfiudvarom olyan, a milyen vidéken minden házában van s a melyet nagyobb városokban a legtöbb helyen be lehet rendezni.

Minden tenyésznyulnak külön láda kell, melyeknek méretei 60—70—80 cm. körüliek lehetnek; ha valamivel nagyobb a láda, annál jobb, ha kisebb, az nem baj. A láda elülső részén léceket kell felszegezni s léczajtóval ellátni. Ezzel készen van a tenyészláda; költség legfeljebb 4 korona. Tenyésznyul 10—15 korona. Kell egy bak, illetve apaállat is; ennek ugyanolyan láda kell. A hol többen foglalkoznak tenyésztéssel, ott 20 anyanyulra 1 bak tartása elég. Táplálás: naponta 1—2 marék szárított fűszéna, nyáron 1—2 marék falevél, zöld fű (de nem vizes), konyhai hulladék, burgonya, répa, kukoricza, stb., tisztogatása után fennmaradt zöldség, főtt zöldségféle, kenyérhéj és miegyéb. A baknak hetenként 1—2 marék zab, vagy tengeri is adandó; az anyának a szoptatás/ideje alatt, mely 5—6 hétig tart, naponta 1—2 marék nedves korpát is kell adni, mert ez bő tejelésre ösztönzi, mi által

fiat igen szépen s gyorsan nőnek s 14 nap múlva anyjukkal együtt eszik az eledelt. Vízet a nyulaknak nem kell adni, mert a zöld eledelben elég nedvet kapnak. A fiatalokat 5—6 hetes korban külön nagyobb ládában helyezzük el s ott 3 hónapos korig együtt neveljük. Az anyákat az ellés után 30 napra a bakkal párosítjuk s ugyancsak 30 nap múlva az anya újra fiasodni fog. Így a fiasodás 60 naponként várható. Intenzív táplálás és gondozás mellett ez nem erőlteti meg az anyát, mert 2—3 hétig van ideje pihenni és ez alatt vemhe jól fejlődhet.

Hogy a frágya bűze a levegőt ne rontsa el és az állatok egészsége fenntartható legyen, az ólakat hetenként ki kell kaparni és friss szalma vagy másféle alommal kibélelni.

A három hónapos nyul tisztán 1¼ kgr. húst ad. Fejéből és csontjaiból becsinált levest lehet készíteni, a mi 6 személyre elég, a csontokról lefejtett húst pedig vagdalt húsnak kell elkészíteni a szokásos módon és kisütni s aztán főzelékre, vagy burgonyával tálalni. Ez ugyancsak 6 személynek elég. Tehát egy 3 hónapos nyulból egy 6 tagú család ebédje kitelik. Kiadás 90 nap alatt, ha naponta legfeljebb 3 fillért veszek számításba, 2 kor. 70 fillér. A tiszta haszon tehát a mostani húsárakat figyelembe véve tetemes.

De eltekintve a haszon nagyobb vagy kisebb voltától, mindig van kéznél friss és tápláló hús.

A levágott négy hónapos nyul hússúlya 1.5 kg., az öt hónapos nyulé 2 kg., a nyolez hónapos nyulé 2.5—2.75 kg. Ezen időn túl a nyul nem gyarapszik a felhasznált takarmánnyal kellő mértékben és arányban. Ennélfogva én hat hónapnál tovább a nyulakat nem tartom. Ebben a korban a leggazdaságosabb levágni és húsa is ekkor a legjobb.

Kórházakban, üdülőtelepeken, rokkant és egyéb más telepeken házinyultenyésztést be nem rendezni, — pláne a mai viszonyok közt — mulasztás a közérdek ellen.

Örvendenek, ha soraimnak buzdító hatása lenne és ez az állattenyésztési ág az öt megérdemlő mértékben felkaroltatnék.

Hreblay Emil.

A pulykák legeltetéséről. Szárnyasaink közül a pulyka és a liba az egyedüli baromfi, amelynek tenyésztése csak abban az esetben jövedelmező, ha elegendő és megfelelő legelő is rendelkezésére áll; épen ezen oknál fogva a legutóbbi időben, még a világháború előtt, az országban a pulykák száma érezhetően megcsökkent. Hiszen az magától értetődik, mert a gazdátársadalmi szervezeteknek az országban a legutóbbi években történt kialakulása folytán, a baromfi-pépimertenyésztők zöme városban lakik, vagy olyan helyeken, a hol szárnyasait csak korlátozott, szűk helyen tarthatja; már pedig általánosan ismeretes, hogy ilyen baromfiudvarokban a pulykák nevelése igen sok nehézségbe ütközik. A pulykák legeltetése a legkedvezőbb körülmények között sem lesz úgy végrehajtható, a mint kellene; a jelenlegi nyári időszakban, amerre csak járunk a pulykamamákat esibeéskékkel együtt, mindenütt már a zöld pázsiton látjuk szaladgálni.

Igaz, hogy a szabad kifutóval bíró kis pulykák felnevelése is, az első négy hétben nagy gondot és körültekintést igényel, mert zsenge korukban az első forró napsugár,

léghezam és nedves ól iránt igen érzékenyek, a miért is ajánlatos a kis pulykaesibécskéket az első nyolez napon anyjukkal együtt esakis az ólban tartani; megjegyezzük azonban, hogy az ólnak világosnak, tisztának és melegnek kell lennie. Az első nyolez nap után engedjük ki csak a pulykaesibécskéket a szabadba és akkor is csak olyan helyre, hogy hozzánk közel legyenek; erre a célra a legalkalmasabb a ház melletti bekerített gyömüesös vagy ennek hiányában egy előre elkerített közelfekvo árnyékos, pázsitos hely. Azonban, még e kéznél fekvő bekerített szabad kifutóba is a pulykaesibécskéket a harmat felszálása előtt nem tanácsos kiengedni. Arra is legyen gondunk, hogy a kifutóban a gyorsan jövő nyári zivatar ellen a pulykaesibék védett helyre is húzódhassanak.

A mint a pulykaesibék a négy-öthetes kort betöltötték, akkor már a közlegelőre vagy a tarlóra is kihajthatók. A községi legelőre járó pulykaesibéknél arra is legyen gondunk, hogy állandóan ivóvízzel rendelkezzenek; itt táplálékukat már egyedül felkeresik, illetve csak a légelőn érzik jól magukat. A mi ivóvizüket illeti, arról a legkönnyebben úgy gondoskodhatunk, ha legelőjükön több fedett, de mindenkor vízzel töltött eserép itatóedényt helyezünk el.

A legelőnek, a hová a pulykákat kihajtjuk, delelőkkel is kell bírnia, ezek csoportok vagy bokrok is lehetnek; mert ezek hiányában a forró déli órákban nemcsak a nap hevétől fognak árnyék hiányában sokat szenvedni, hanem a kacsákhoz hasonlóan hőgutaütés (a napszúrásnak egyik neve) folytán el is pusztulhatnak. A legelőről este hazakerkező pulykaesibékeknek nyujtsunk még kevés eleséget is, mert a hosszú éjjeli idő alatt begyük különben igen kiürül. Az esteli etetéshez a legalkalmasabb másodosztályú árpát, búzát és zabot vagy ocsút nyujtani, attól, hogy begyüket túltömik, nem kell félni, mert ha a legelőn elég gyommagot, zöldséget, gilisztát, rovar, csigát, stb. találunk, az elébük talált eleséghez úgysem fognak hozzányúlani, hanem óljaikat fogják felkeresni; a miért is óljaikban mindenkor friss, száraz, tiszta és elegendő mennyiségű szalmaalom legyen, ülörudakat azonban mellőzzünk.

Minél inkább ügyelünk a pulykaesibékre négy hetes korukig, annál nagyobb örömünk lesz a későbbi időben, a miért arra is legyen gondunk, hogy a tojásból kibujásuk után legalább 24—36 órán át jó meleg helyen legyenek, illetve csak ezen idő elteltével nyujtsunk nekik eledelet és pedig száraz eleséget: mint reszelt barna kenyeret, felaprított csalánnal vagy metélőhagymával keverten, vagy két rész reszelt zsemlyét vagy kenyérhéjat és egy rész keményre főtt felaprított tojást; zöldeléségül igen kedvelik a felaprított pitypangot (gyermekláncz-füvet), végül esemegeként néhanapján hangyatojást vagy felaprított földgilisztát is nyújthatunk nekik. A pulykaesibékek egyszerre ne adjunk sokat, hanem inkább etessük gyakrabban és lehetőleg minél változatosabb étrenddel. Húspótlékként adagoljunk főtt, de felaprított húshulladékot; nagyobb állománynál erre a célra lóhúst vagy ennek hiányában más olcsóbb húst nyujtsunk. Kéthetes korukban már az étrendjük változtatása végett is adjunk nekik lóhere vagy luczerneszacskával kevert tehéntúrót. A har-

madik és negyedik héttől kezdve a lóhere- vagy luczerna-szacskát már másodosztályú árpa- vagy zabdara keverékével is adagolhatjuk; de a hüvelyesek etetésétől — a mi különösen a felvidéken dűvik — még ebben a korban is óvakodjunk. Az ivóvizet részben lefőlözött tejjel is pótolhatjuk.

Tekintettel arra, hogy a baromfitetű nagy előszeretettel lepi el a pulykaesibéket, ajánlatos különösen nyáron az ól tisztántartása stb. által azokat ez elősdiéktől megkímélni.

A mint a pulykaesibék 4-ik, 5-ik hetüket elérték, akkor felnevelésük, ha elegendő nagy és megfelelő legelővel bírnak, már többé semmiféle nehézségbe sem ütközik, ellenkezőleg eléggé gyors fejlődésükkel igen nagy örömet fognak nekünk nyujtani, a miért is nem tudjuk eléggé ajánlani olyan baromfitenyésztőinknek, mint az erdőöröknek, a kiknek elegendő legelő áll rendelkezésükre, hogy a többi szárnyas mellett a baromfitenyésztésnek ezen jövedelmező ágáról se feledkezzenek meg, különösen a jelenlegi magas árak mellett.

Bászel Elek.

Különfélék.

Halálozás. Nagyajtai *Fekete Lajos*, a III. oszt. vas-korona-rend lovagja és a szolgálati arany érem tulajdonosa, miniszteri tanácsos, a selmezbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola nyugalmazott rendes tanára, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, kiválóan hasznos és fáradhatlanul tevékeny életének 80. évében, hosszas gyengélkedés után f. é. június hó 29-én Selmezbányán elhunyt.

A megboldogult élte javarészt az erdészeti tanügy szolgálatában töltötte s számos nagybecsű irodalmi művel gazdagította erdészeti irodalmunkat, melyek közül nem egy még ma is tankönyvül szolgál. Így különösen említést érdemel Mágócsi-Dietz Sándorral együtt írt két vaskos kötetre terjedő «Erdészeti Növénytan»-a, továbbá Söltz Gyulával együtt írt «Erdőbecslés»-a, valamint következő önálló művei: «A tölgy és tenyésztése», «A száraló erdők berendezése», «Népszerű erdészeti növénytan», «Erdészeti talajtan» stb. Ezekon kívül az erdészeti szaklapokban írt még számos erdőgazdasági cikket.

Bihari Ödön m. kir. főerdőmérnök, a lugosi m. kir. erdőgondnokság vezetője, tevékeny és munkás életének 52., állami szolgálatának 28. évében, június hó 27-én váratlanul elhunyt.

Hírek a hadbavonult kincstári erdőtisztekről. Koprács András kir. erdőmérnökgyakornok, tart. es. és kir. utászhadnagy a Signum laudist, Schwantzer Gusztáv m. kir. segéd-erdőmérnök, tart. m. kir. honvédhadnagy a hadi díszítményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet, Zsurilla Pál kir. segéderdőmérnök, tart. es. és kir. hadnagy a Signum laudist kapta.

A talpfa és a bányafa rekvirálása. A hivatalos lap 1916. évi június 27.-iki száma közli a kormány 1972. számú rendeletét mindennemű talpfának és bányafának a bejelenté-

séről és zár alá vételéről. A rendelet értelmében mindenemű közönséges talpfa- és váltótalpfa-, úgyszintén mindennemű bányafakészleteket, tekintet nélkül az anyagra, a méretekre, a feldolgozás fokára és a felhasználás módjára, be kell jelenteni. Bejelentés alá azok a készletek esnek: *a)* a melyek a talpfa és bányafa termelésével és eladásával, vagy a termelt talpfa és bányafa forgalombahozatalával foglalkozó erdőbirtokosok és kereskedők (egyének, jogi személyek, czégek) birtokában (kezelésében vagy őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasúti, hajóállomási, városi vagy egyéb községi raktárakban, erdei rakodókon vagy a termelőhelyeken stb.) eladatlanul vannak, továbbá azok a készletek is, a melyek még a termelőhelyeken feldolgozás vagy összegyűjtés alatt vannak; *b)* a melyek a fentemlített egyének, jogi személyek, czégek birtokában (kezelésében, őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasúti, hajóállomási, városi vagy községi raktárakban, erdei rakodókon vagy a termelőhelyeken stb.) vannak és már eladattak, de még nem szállítottak el a vevőnek; *c)* a melyeket a fentemlített egyének, jogi személyek és czégek a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet hatályának ideje alatt forgalombahozatal céljára termelnek; *d)* a melyeket a fentemlített egyének, jogi személyek és czégek a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet hatályának ideje alatt forgalombahozatal céljára behoznak; *e)* a melyek a nem állami bányavállalatok birtokában vannak és az illető bányavállalat három havi bányafaszükségletét meghaladják. A bejelentést minden hó utolsó napján volt állapot szerint mindenkinek, a ki erre köteles, közvetlenül a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium IV. szakosztályához (Budapest, I., Lánchíd-uteza 1—3. szám), Horvát-Szlavonországokban pedig a bánhoz kell beküldenie. A zár alá vett talpfa- és bányafakészletek el nem idegeníthetők, fel nem használhatók, fel nem dolgozhatók és azokkal a zár tartama alatt egyébként sem lehet rendelkezni és azoknak kellő megőrzéséről az az egyén, jogi személy vagy cég, a kinek a készletek tulajdonában vagy birtokában vannak, gondoskodni köteles.

Méz kivitele Németországba. Mint a Kereskedelmi Múzeum jelenti, Németország, tekintettel arra, hogy Svédország a mézkivitel megtiltotta, jelenleg nem tud máshonnan mézet behozni, mint a Monarchiából. Tehát most itt az alkalom, hogy Magyarország értékesítse Németországban mézfeleslegét s egyúttal a jövőre nézve jó piacot biztosíthasson magának.

Hol van a legmelegebb és a leghidegebb. Földünk legmelegebb helyége *Bahrain*, a Perzsa-tengerből Aval szigeteinek egyikén van, a hol az átlagos évi középhőmérséklet 37° Celsius. Július, augusztus és szeptember hónapok, az ott nem akklimatizált egyéneknek teljesen elviselhetetlen; ilyenkor még éjfélkor is 30° Celsiusnál melegebbet mutat a hőmérő; reggel 7 órakor már $41\frac{1}{2}$ fok, három óra felé pedig már 60 fok meleg van.

Viszont a leghidegebb helyége Földünknek — el-

tekintve a legmagasabb sarkvidékektől — Szibéria *Werchojansk* községe, hol januárban a középhőmérséklet 50° Celsius alatt mutat a nulla alatt. Ez a rendkívüli hideg azonban elviselhető, mert a levegő ott nagyon száraz és többnyire teljesen szélmentes.

Az „Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége” közleményei.

Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége» a háborús segély felemelése iránt a miniszterelnök és földművelésügyi miniszter urakhoz az alábbi kérvényt nyújtotta be:

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!

Kegyelmes Urunk!

A folyton emelkedő drágaság mind nyomasztóbbakká váló terheit képtelenek lévén magunkra hagyatottan elviselni, az állami erdészeti altiszti kar nevében kénytelenek vagyunk Nagyméltóságodhoz, mint a Kormány fejéhez kétségbeejtő helyzetünkön való segítségért folyamodni.

Az erdészeti altisztek évi fizetése 700—1300 koronában van megállapítva. Ritka kivétel azonban, a ki 1300 K legmagasabb fizetést élvez. A mai nyomasztó drágaság mellett ezen csekély fizetésből nőtlen altiszteknek is nehéz megélni, s egy népesebb 4—8 tagból álló családot eltartani teljes lehetetlenség.

Tudjuk, hogy elsősorban a reánk szakadt háború sikeres folytatása és befejezése veszi igénybe az ország anyagi erejét. És ha mindamellett alázatos kérelemmel fordulunk a Nagyméltóságú Kormányhoz, tesszük ezt amaz elháríthatatlan kényszer hatása alatt, hogy a pusztta megélhetéshez elkerülhetetlenül szükséges anyagi eszközöket megadni, hozzátartozóinknak az éhezéstől való megvédését biztosítani kegyeskedjék.

Igényeinket minden irányban megszorítottuk a lehetőség végső határáig, de ma már ott tartunk, hogy a szerényen megállapított illetményeink mellett nem vagyunk képesek biztosítani az áremelkedések duzzadó árjában folyton növekedő kiadásunk fedezését és hogy hozzátartozóinkkal együtt nem bírjuk tovább a nyomorral és éhséggel való áldatlan küzdelem terheit.

A nyomasztó drágaság terheit leginkább érzik az erdőhatóságok központi irodáiban alkalmazott és ennek folytán a városokban lakó erdészeti altisztek, a kik rendszeres gazdálkodást nem folytathatnak, nem művelhetik meg illetményföldjeiket, mivel azok lakóhelyüktől rendszerint távol esnek. Ennélfogva a legszükségesebb élelmi czikkeket csakis drága pénzen szerezhetik be.

Legmélyebb hálával ismerjük el, a Nagyméltóságod bölcs vezetése alatt álló Kormányának az állami alkalmazottak iránt táplált jóindulatát, s hogy a háború kitörése óta tett több kegyes intézkedésével igyekezett az állami alkalmazottak nyomorán segíteni.

De a drágaság időközben annyira fokozódott, hogy a sok száz százalékos áremelkedések mellett a segítség eddigi

méretei a kicsi fizetés mellett nem elegendők; annál is inkább nem, mivel a Nagyméltóságú Kormány által adott 20%-os háborús segély a beszerzési előleg visszafizetésére fordíttatik.

Ez a körülmény arra a tiszteletteljes kérésre kényszerít bennünket, hogy a Nagyméltóságod böles vezetése alatt álló Pénzügyi Kormány által a képviselőház elé terjesztett közszolgálati alkalmazottak újabb háborús segélyéről szóló törvényjavaslatban a háborús segélyt — mintán csakis a létminimum legkorlátozottabb biztosításáról van szó — az állami erdészeti altisztek részére folyó évi november hó 1-től a családi állapothoz képest arányosan magasabb százalékban oly módon megállapítani méltóztassék, hogy abból, az 1915. évben nyújtott beszerzési előleghől a folyó évi október hó 31-ike után még le nem törlesztett rész le ne vonassék és a törlesztetlen beszerzési előlegre a levonásokat folyó évi november hó 1-től a világbéke idejére felfüggeszteni méltóztassék, mivel úgy a magunk, mint a hozzátartozóinknak az éhségtől való megvédését csakis így látjuk biztosítottnak.

Legmélyebb alázattal arra kérjük Nagyméltóságodat, hogy ezen alázatos kérelmünket a már benyújtott törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása során az országgyűlés elé is terjeszteni méltóztassék.

Meg vagyunk győződve, hogy a Nagyméltóságú Kormány is át van hatva alázatos kérelmünk indoklásától, méltányosságától és mellőzhetetlen voltától, miért is teljes bizalommal nézünk annak teljesítésére.

Nagyméltóságodnak legmélyebb hódolattal Besztercebánya, 1916. évi június hó

Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége»
nevében

alázatos szolgálja:

Lichner János s. k. (P. H.) Medriczky János s. k.
szöv. jegyző. szöv. elnök.

*

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Kegyelmes Urunk!

A világháború okozta nagy drágaságból kifolyólag napirenden levő sok száz százalékos áremelkedés következtében növekedő kiadásainkat — melyek a megállapított csekély fizetésünkkel arányban nem állanak — immár nem bírjuk tovább fedezni. A hozzátartozóinkkal együtt nem bírjuk tovább a folyton nyomasztóbbá váló nyomor és éhség áldatlan terheit.

Ezen elviselhetetlen körülmények arra készítették az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége»-nek mély alázattal alulírt vezetőségét, hogy ezen sanyarú állapotunkon való könnyítése érdekében az erdészeti altiszti kar nevében kérvénnyel járuljon a Nagyméltóságú Miniszterelnök Úrhoz, mint a Kormány fejéhez.

A midőn ezen kérvény másolatát bátrak vagyunk Nagyméltóságodnak tiszteletteljesen bemutatni, az összes

erdészeti altisztek és hozzátartozóik nevében mély alázattal kérjük Nagyméltóságodat, hogy a kérvényben foglaltakat figyelemre méltatni és legkegyesebben pártfogolni méltóztassék.

Meg vagyunk győződve, hogy Nagyméltóságod, mint a földművelésügyi Kormány feje az erdészeti altiszti karral szemben mindenkor atyai jóindulattal viseltetik, azért teljes bizalommal nézünk alázatos kérelmünk teljesítésére.

Nagyméltóságodnak legmélyebb hódolattal

Besztercebányán, 1916. évi június hó 13-án.

Az «Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége»
nevében

alázatos szolgálja:

Lichner János s. k.
szöv. jegyző.

Medriczky János s. k.
szöv. elnök.

Hivatalos közlemények.

11900. eln. szám.
1916.

Körrendelet valamennyi járási főszolgabíróknak.

Tekintettel az erdőgazdasági üzem fenntartásához fűződő rendkívül fontos közgazdasági és katonai érdekekre: a tűzifa, bányafa, talpa, cellulosefa, faszén, mű- és haszonfa termelésénél és ezek szállításánál, valamint a gőzfűrészeknél és tűzifagyógóknál, továbbá az erdészeti építkezéseknél alkalmazott, a honvédelmi, vagy hadügyminisztérium által meghatározott időre felmentett népfelkelésre kötelezett erdőgazdasági munkások, fuvarosok és alkalmazottak, üzemi tisztviselők, munkafelügyelők, gépészeti személyzet, valamint az említett faanyagok termelői, a kiknek felmentése 1916. évi június hó 30-án, vagy június hó 30-ika és szeptember hó 30-ika között lejárna, a cs. és kir. hadügyminiszter úrral egyetértőleg kiadott jelen rendelettel 1916. évi október hó 1-ig ezennel hivatalból felmentetnek, illetve felmentésük eddig az időpontig folytatólag hivatalból meghosszabbíttatik.

A kiket a honvédkerületi parancsnokság vagy a cs. és kir. katonai (hadtest) parancsnokság mentett fel, azokra ez a rendelet nem vonatkozik s így ezek felmentésük lejártakor bevonulni tartoznak. Ezeknek, ha a felsorolt foglalkozási ágak valamelyikébe tartoznak és ezt hivatalosan igazolni tudják, az említett parancsnokságok saját hatáskörükben, közvetlenül hozzájuk benyújtott kérvényre újabb felmentést adhatnak.

Erről a rendeletéről az érdekeltek azonnal a legezserűbb módon értesítendő azzal a megjegyzéssel, hogy azok, a kik a jelen rendelet értelmében bevonulni nem kötelesek, a községi vagy városi előjárásnál jelentkezni tartoznak, hol a felmentés hivatalból történt meghosszabbítása és ennek a rendeletnek a száma az illető felmentési lapjára hivatalosan rávezetendő.

A ki erről a rendeletéről kellő időben nem értesülvén, bevonult, póttestparancsnoksága által azonnal visszaszabadságot adandó.

M. kir. honvédelmi miniszter.

956:39
1916. szám. P. M.

Hirdetmény.

az állami erdei-facsemeték adományozása tárgyában.

Az állam által fenntartott erdei-facsemetekertekből az 1916. év őszén és az 1917. év tavaszán az állami szükségleteken felül megmaradó facsemete-feleslegek a következő feltételek mellett fognak az ez iránt folyamodó birtokosoknak kiosztatni:

I. Feltétel. (Csemeték adományozása kivételesen kisbirtokosoknak.)

Szegénysorsú kisbirtokosoknak kopár, vízmosásos vagy futóhomokos területeik befásítására a facsemeték a beerdősítendő területhez legközelebb fekvő vasúti állomásra *teljesen díjtalanul* (bérmentesen) szállítatnak el abban az esetben, ha az illetékes kir. erdőfelügyelőség, vagy a m. kir. állami erdőhivatal igazolja, hogy a birtokost a vasúti szállítási költség anyagi erejéhez képest aránytalanul megterhelné.

II. Feltétel. (Csemeték adományozása hatóságilag kijelölt kopár, vízmosásos, vagy futóhomokos területek befásítására.)

Az állami kezelés alatt álló kopár, vízmosásos vagy futóhomokos területekre, valamint az állami kezelés alatt nem álló magántulajdont képező, hatóságilag kijelölt kopár, vízmosásos vagy futóhomokos területek befásítására a facsemeték, a mennyiben az állami facsemetekertek készleteiből kiszolgáltathatók, az 1879. évi XXXI. t.-ez. 177-ik szakaszának b) pontja értelmében ingyen szolgáltattnak ki, még pedig, ha azok a csemetekertekben vétetnek át, teljesen díjtalanul, ha pedig a csemeték vasúton szállítandók el, becsomagolva és a *felverő vasúti állomásra szállítva ingyen adatnak ki, a vasúti szállítás költségeit azonban a birtokos köteles viselni.*

III. Feltétel. (Csemeték adományozása közgazdasági érdekből befásítandó területekre.)

A hatóságilag még ki nem jelölt kopár, vízmosásos vagy futóhomokos területek befásításához, továbbá olyan mezőgazdasági művelés alatt álló területek beerdősítésére, a melyek ezidőszertől kifejezetten nem kopár területek ugyan, azonban mezőgazdaságilag haszonnal nem kezelhetők, s emélfogva beerdősítésük közgazdasági érdekét is képez, végül az állami kezelés alatt álló erdők rágásainak felújításához szükséges facsemeték, ha azok a csemetekertekben vétetnek át, — a földből kiszedve, csomagolás nélkül — ingyen adatnak ki, ha azonban vasúton való szállításuk kívántatik, a csemeték — a csomagolásért és a felverő vasúti állomásig való szállításért ezer (1000) darab csemete után egy (1) koronával számított költségek utánvételezése mellett — bérmentesen szállítatnak el.

IV. Feltétel. (Csemeték adományozása a termelési költségek megtérítése ellenében.)

Az I—III. pontban említett erdősítések céljaira szükséges facsemeték kiszolgáltatása után esetleg még fenn

maradó esemetekészletből az állami kezelés alatt nem álló erdők *rendes évi rágásainak és tisztásainak* beerdősítésére és egyéb fásítási czélokra is adatnak ki esemeték. Ezen facsemetékért azonban az érdekelt birtokosok, hogyha a csemetekertekben csomagolás nélkül veszik át azokat, a facsemetéknek az alábbi táblázatban feltüntetett átlagos termelési költségeit, vasúti szállítás esetén pedig ezen felül még a csemeték csomagolásáért s a felverő vasúti állomáshoz való szállításáért járó — és ezer (1000) darabonként egy (1) koronával számított — költségeket is megtéríteni tartoznak, a mely összeg tőlük utánvétellel szedetik be, a csemeteszállítvány pedig bérmentesen adatik fel.

Az átlagos termelési költségek fejében fanemek szerint a következő összegek számíthatnak fel:

Csemetefaj	1000 darab					
	1 éves		2 éves		3—4 éves	
	K	f	K	f	K	f
Luczfenyő	—	—	3	—	5	—
Jegenyefenyő	—	—	4	—	6	—
Erdei fenyő	2	—	3	—	5	—
Feketefenyő	2	—	3	—	5	—
Vörösfenyő és Banksfenyő	3	—	4	—	6	—
Tölgy és hárs	6	—	8	—	—	—
Akác és gleditschia	3	—	5	—	—	—
Kőris, juhar és szil	4	—	6	—	—	—
Nyir	6	—	8	—	—	—
Nemes dió	16	—	20	—	—	—
Szelid gesztenye és amerikai dió	10	—	15	—	—	—
Nyar és füzdugvány, gyökeres fűz	3	—	—	—	—	—
Mindenféle külföldi és díszfacsemete	20	—	30	—	—	—

Az állami kezelés alatt nem álló erdők és kopárterületek beerdősítéséhez, valamint az egyéb fásításokhoz szükséges **facsemeték adományozását 1 koronás bélyeggel ellátott** és az őszi erdősítésekhez kért esemetéket illetőleg legkésőbb **1916. évi július hó 31-ig**, az 1917. évi tavaszi ültetéshez kértéket illetőleg pedig **1916. évi november hó 14-ig közvetlenül az illetékes kir. erdőfelügyelőséghez benyújtandó folyamodványban kell kérni.**

Figyelmeztetnek az érdekelt birtokosok, hogy az *elkérésre beadott, valamint a földművelésügyi minisztériumhoz közvetlenül benyújtott vagy a más hatóságokhoz beterjesztett kérelmek nem fognak figyelembe vétetni és folyamodványuknak miúgy történt elintézéséről a birtokosok nem fognak értesítettetni.*

A folyamodványokban a birtokosoknak határozottan meg kell jelölniök a beerdősítendő terület helyét (község, dűlő), minőségét (kopár, vízmosásos, futóhomokos terület vagy vágás, tisztás stb.) és kiterjedését (kat. hold), továbbá a szükséges csemeték fajtát, korát és mennyiségét, az ültetés idejét (1916. év ősz. vagy 1917. év tavasz), a folyamodónak vagy megbízottjának pontos címét (lakóhely, utolsó posta), hová küldessenek a csemeték (vasúti állomás) és végül azt, hogy a csemeték kiszolgáltatását a fentebb közölt (I—IV.) feltételek közül melyik szerint kéri.

Figyelmeztetnek a birtokosok arra is, hogy ezen hirdetmény alapján csakis erdősítésre alkalmas 1—2 éves lombfa, és 2—3 éves fenyőfacsemeték kerülnek kiosztatásra, melyek tehát **utak, tagok szegélyezésére és parkozási czé-**

lokra nem alkalmasak; továbbá, hogy azok a folyamodók, a kik a kért és kiutalványozott eseteket ok nélkül vizsgálautasítják, jövőben az állami esetekben való részletetés kedvezményétől esznek.

Az 1898. évi XIX. t.-cz. alapján állami kezelésbe vett erdők és kopárterületek birtokosai részére szükséges faesemények kiutalványozása iránt a szükséges lépéseket a m. kir. állami erdőhivatalok ezentúl is hivatalból teszik meg.

A események szétküldése tavasszal rendszerint márczius hóban, ősszel pedig október és november hónapokban fog megtörténni.

Budapest, 1916. évi május hóban.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

Földművelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy Rézbányai Marossy Ferencz főerdőtanácsos végleges nyugalomba helyeztessék és ebből az alkalomból sok évi hű és hasznos szolgálata elismerésül neki a miniszteri tanácsosi címet adományozom.

Kelt Bécsben, 1916. évi május hó 27-én.

Ferencz József s. k.

Báró Ghillány Imre s. k.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Temesváry Béla m. kir. főerdőtanácsost Bustyaházáról Beszterezebányára, Nagy Károly m. kir. főerdőtanácsost pedig Kolozsvárról Bustyaházára s megbízta előbbi a beszterezebányai m. kir. erdőigazgatóság, utóbbi pedig a bustyaházai m. kir. erdőhivatal vezetésével.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Röhrich Márton m. kir. főerdőtanácsost Zsarnóczáról Szászsebesre s megbízta a sugágbiztrai és gotuli m. kir. erdőgondnokságokra nézve a gazdaság felügyeletével és irányításával járó teendők ellátásával.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter Riesz László m. kir. erdőtanácsost sok éven át teljesített hasznos szolgálatainak elismerése mellett saját kérelmére végleges nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Melesiczky Pál kir. főerdőmérnököt Svetirokról Vinkoveire (pénztári ellenőrnek), Maier Béla kir. erdőmérnököt Novskáról Zagrebbe (az erdőigazgatóság központi szolgálatához), Munteanu Amadeus kir. erdőmérnököt Mrkopaljról Zagrebbe (az erdőigazgatóság központi szolgálatához), Ott Károly kir. erdőmérnököt Vinkovciról Mrkopaljra (erdőgondnoknak), Masztics Gusztáv kir. erdőmérnököt Ivanskaról Vinkoveire (az erdőrendezésügyi és építkezési ügyek intézéséhez), Volzer Árpád kir. segéderdőmérnököt Pitomačáról Novskara (erdőgondnoknak), Holtz János kir. segéderdőmérnököt Vinkovciról Ivanskara (erdőgondnoknak), Lončar Illés kir. erdőmérnökgyakornokot pedig Zsarnóczáról Svetirokra (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Erdey János m. kir. erdőmérnököt Lugosról Kossóra (erdőgondnoknak), Mauksinszky Gyula m. kir. segéderdőmérnököt pedig Ungvárról Németmokrara (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Zachár Mihály m. kir. erdőmérnököt Bustyaházáról Kolozsvárra, a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság központi szolgálatához.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Böhm Vilmos m. kir. erdőmérnököt Jálnáról Zolyomba (erdőgondnoknak), Szecsődy József m. kir. erdőmérnököt Kapnikbányáról Jálnára (erdőgondnoknak) és Fromm János m. kir. erdőmérnököt Szvarinból Kapnikbányára (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter Zseleznyák Leo m. kir. segéderdőmérnököt saját kérelmére Nagybányáról Lugosra helyezte át.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Lorge Emil m. kir. segéderdőmérnököt Szászsebesről Mocsolyástelepre erdőgondnoknak.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1916. évi június hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Bokor Illés 5.—, Pomóthy János 2.20, Földmív. min. hd. 40.—, Dési adóhív. 28.—, Nagybányai főerdő hív. 78.—, Szidonits Milán hd. 2.—, S. A. újhelyi adóhív. 220.—

1 koronát fizetett: Kazók László.

2 koronát fizettek: Warinszky Miksa, Murgu Pál, Csiky János, Bokor János, Raeszkó Jakab, Schäffer Ferencz, Winter Gusztáv, Schwarz József, Winkovich Márton, Ernyey Károly, Milován Vazul, Vasvári József.

4 koronát fizettek: Králik János, Braunsteiner Gyula.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lacczim miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem a kiadóhivatalunk eszközi a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobbarányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

V. Gy. Ha a város, mint a halászlát jog bérlője a horgászás gyakorlására írásbeli engedéllyel, vagy bárezaváltás útján önt feljogosítja és ha a halászlátról szóló 1888. évi XIX. t. cz. végrehajtása ügyében kiadott 5000/1889. számú földművelésügyi miniszteri rendeletben előírt halászlátjegyet megszerzi, úgy nincs törvényes akadálya annak, hogy az említett vizeken horgászhaszon.

Halászlátjegyet a főszolgabírószágtól, városokban pedig a rendőrkapitányságtól kell írásbelileg, vagy szóbelileg kérni s a nyert engedély alapján az illetékes adóhivatalnál a 4 koronás halászlátjegyet kiváltni.

Más kérdés azonban, hogy Önnek, a ki ott a halászlát ellenőrzésére is hivatva van, felettes hivatala a horgászlátot — szolgálati szempontokból — megengedhetőnek tartja-e, vagy sem. Ezért leghelyesebb lesz, ha a horgászlát gyakorolhatásához előzetesen felettes hivatala engedélyét is kikéri.

P. Á. Kérdésére levélben válaszoltunk s a küldött 10 fillér többletet a lap javára bevételztük.

Vadász. Annak nincs semmi törvényes akadálya, hogy a kinevezési szolgálatba kineveztessék. Ha ez már megtörtént, úgy esetleg nélkülözhetetlenség címén a katonai szolgálat alól is felmenthető lesz.

R. I. A szolgálati szabályok 90. §-a értelmében a fizetés attól a naptól kezdve jár, a mikor katonai kötelezettségének eleget téve, előbbi polgári állását ismét elfoglalja, illetőleg szolgálatátételre jelentkezik.

H. Á. A fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII t.-cz. 6. §-a értelmében az erdőőrök és vadőrök csak azokon a területeken vadászhatnak vadász-jegy nélkül, a mely területeken alkalmazva vannak s ebbeli minőségük a hatóságnál be is van jelentve. Ha a vadászterület őrzésével ön van megbízva, s a vadászati bérlő megengedi önnek a vadászatot, úgy vadászjegy nélkül is vadászhat. Ha azonban a vadászterület nem képezi egyttal az ön védkerületét is, úgy a bérlő engedélye esetén is ki kell váltania a vadászjegyet. Ha pedig a bérlő a vadászatot önnek nem engedi meg, akkor semmi körülmények közt se szabad vadászni.

Z. L. A 6233/914. M. E. számú kormányrendelet 3. pontja értelmében a természetben kapott lakást minden állami alkalmazott megtartja; olyan esetekben azonban, a mikor a bevonult a természetben kapott lakást csak egymaga lakta, a felettes hatóságnak jogában áll — bevonult tényleges katonai szolgálatának tartamára — a lakást felett máskép rendelkezni. A 3925. ch. 1915. F. M. körrendelet 5. pontja értelmében pedig az eltűnt és fel nem található állami alkalmazott felesége és gyermekei részére a nyugellátást meg kell állapítani, de csak abban az esetben, ha a bevonult állami alkalmazott eltűnése a hivatalosan közzétett Veszteségi Lajstrom adataival, vagy valamelyik katonai vagy polgári hatóságnak hivatalos értesítésével nyer beigazolást.

Ha tehát *«hivatalos»* megállapítást nyert az, hogy az illető erdőőr *«eltűnt»*, úgy a hivatalnak jogában áll a természetben lakás élvezetét beszüntetni, mert hiszen az özvegynek nem jár lakbérnyugdíj, vagy természetbeni lakás, tehát még kevésbé járhat az az eltűnt anyjának.

B. I. Fejőgépet a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezet»-nél Budapest (V. Alkotmány-utca 31. szám) kaphat. Tessék ontan megfelelő árjegyzéket, vagy árajánlatot kérni.

N. I. A pénztét akár hadikölcsönbe fekteti, akár postatakarékpénztárba teszi, az mindkettő egyformán teljesen biztos. A különbség csak az, hogy a hadikölcsön után 6% kamatot fizet az állam, míg a postatakarékpénztár még 4%-ot sem ad.

M. K. A vérvizelés csak bizonyos vidékeken fordul elő főleg nedves, mocsaras, erdei legelőkön, vagyis mindig csak olyan területen, a hol sok a *kullancs*. Itt is rendszerint tavasszal vagy nyáron, télen sohasem fordul elő új megbetegedés. Istállózott marha csak akkor betegszik meg, ha kullancsos legelőről származó füvet kap vagy ilyen helyről származó falevéllel almozna alája. A kullancs a szarvasmarha vagy más alkalmas állat testére tapad s annak vérért szívja. Ugyancsak ott párizik is és csak akkor hull le, ha a petéi megérték. Közben persze valamennyi állat vérébe beoltja szívás közben a piropasmát, a mely nagytüdővéggel minden vérvizelésben szenvedő állat vérében látható.

A betegséget megakadályozhatja, ha a marhát nem hajtja ki *kullancsos* helyre, illetve erdei vagy közelszomszédos *rizenyős helyekre*. A rizenyős területekről a víz lecsapolása s a mocsaras részek kiszáritása a leghathatósabb védelem. Az istállózott marha csak kívülről jövő fertőzés esetén betegszik meg. Csökkentheti a fertőzés veszélyét nagyon gondos bórápolással. Mindennap alapos kefézés, csutakolás, vakarás minden tekintetben előnyös. A bőrre tapadt kullancsokat lysolos, benzines avagy sósvízzel kell bekenni s akkor lepotyognak (Az érett kullancsok kedvenc tartózkodási helyei a lágyéktáj, tőgy, végbélnyílás környéke s a ezombok belső felülete; az álcák a fejen, a fényszáj, szembéja és fülek körül tanyáznak, meg a tőgyön.) Egyes gazdák kéthetenként olajos vízzel permetezik állataikat, mert az olajos testen nem marad meg a kullancs

A már beteg állatot hús istállóba kell kötni, jól tartani jóminőségű száraz takarmánnyal, burgonyával és répával. Ha hasmenése van nyálkás fözetet (pl. árpakása vagy zabkásalevest), ha székrekedése van, keserűsöt kell adni, ha nagyon elesett, egy kis feketekávé, borszeszt adhat belsőleg, terpentines vagy kámforos bedörzsölést külsőleg. Jó a következő keverék: Acid carbol, vagy lysol 10:0, Syr. frument 100:0, víz 500:0 gr; ebből óránként egy evőkanállal adható, míg a vizelet feltisztul.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Azonnali belépésre állást keres 50 éves, erőteljes, hadmentes, nős, gyermektelen, szakvizsgázott erdőőr, ki az erdészeti, vadászati, mezőgazdasági és irodai teendőiben jártas s gazdaságban mint tiszt volt alkalmazva. Címe: Petrovits Gábor, Técső (Máramaros megye). (7.)

47 éves, nős, róm. kath., családos, ép, egészséges, hadmentes erdőőr, ki az összes erdészeti és vadászati teendőiben, valamint a vadtenyésztésben is teljesen jártas, a mikről bizonyítványai tanuskodnak, nagyobb uradalomban erdőőri, esetleg vadőri állást keres. — Jelenleg mintagazdaságban vagyok alkalmazva mint munkafelügyelő. — Czimem: Bajgár János Váczszentlászló, társ. major, u. p. Túra (Pest megye). (10)

32 éves erdőőr, a ki a külső erdőkezelésnél, valamint az irodai teendők végzésénél teljes jártassággal bír, magánerdőuradalomnál mielőbb állást keres. Címe a szerkesztőségénél megtudható. (11.)

Jó családból való 20 éves fiatal ember erdőszolgai állást keres. Nyolcz havi gyakorlatom van, esetleg erdőőri teendőket bátran végzek. Katonai szolgálat alól mentes. Szivonits Milán Erzsébetfalva, Határ-út 96. sz. (3.)

Négy középiskolát végzett, magyarul és tótul beszélő fiatalember uradalom, vagy valamelyik állami erdőhivatalhoz gyakornokul ajánlkozik. Az állást bármikor elfoglalhatja. Címe: Bakó Dezső Sátoraljauhely. (Csalogány-utca 11. szám.) (12.)

HIRDETÉSEK

A szatmári róm. kath. püspökség bükkzsérczi (Borsod megye) erdőgazdaságában **főerdőőri állásra** ezennel pályázat hirdettetik. A javadalmazás a használhatóság arányában 600—1200 kor.-ra emelkedhetik. Kezdőfizetés 600 kor. készpénz, 12 hl. búza, 12 hl. kétszeres, 12 hl. árpa, 32 m³ kemény dorongfa, 2 drb fejőstehen és 2 gulyabeli tartás, 2 drb anyasertés és 10 drb süldőlegeltetés, szántóföld 1200 □-öl és lakás természetben.

Pályázhatnak oly róm. kath. vallású, fedhetetlen előéletű, egészséges munkabíró egyének (40 éven aluliak), kik már ily minőségben alkalmazva voltak és erdőőri vizsgával rendelkeznek. Az állás nyugdíjas. Egy évi megfelelő próbaszolgálat után véglegesítés. Kérvények Püspök Úr Öméltóságához címezve Uradalmi Jószágfelügyelőség Pusztahídvég (up. Poroszló, Heves megye) nyújtandók be. (1113.)

Pályázati hirdetmény. Gróf Andrassy Sándor borbátvízi erdőradalmában (Hunyad m.) Kimpulujnyág és Seröl állomáshelylyel két erdői állásra, melylyel 800 K fizetés, lakás, egyenruha, 32 ürm³ tűzifa, marhatartás, illetményföld jár. pályázatot hirdetek. Pályázhatnak erdői szakvizsgát tett, nős, magyar honpolgárok. Román nyelvet beszélők előnyben részesülnek. Pályázati kérvények f. évi július hó 30-ig terjesztendők be az alulírott erdőhivatalhoz.

Borbátvíz, 1916 június 1.

(2.11.2.) **Gróf Andrassy Sándor erdőhivatala.**

2435/1916. szám.

Termelt fenyőhaszonfa eladás. A liptóújvári m. kir. főerdőhivatal fenyőházai, likavai, oszadai és vichodnai erdőgondnokságaiban a kincstár által kitermelt és rakodókra kiszállított, valamint a liptóújvári faratárban készletezett mintegy 5600 fm fenyőrúdfa, 4517 tm³ 12—25 cm középátmérőjű és 6594 tm³ 26 cm. és azonfelüli középátmérőjű lucz- és jegenye-, valamint kis részben erdei fenyő épület- és műszerfa, 1170 ürm³ hántott, valamint 600 ürm³ hántatlan fenyő műhasábfa 23 külön csoportban Liptóújvár, 1916. évi július hó 25-én zárt írásbeli ajánlatok útján megtartandó nyilvános versenytárgyaláson el fog adatni.

A zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb 1916. évi július hó 24-ikén délután 6 (hat) óráig nyújtandók be a liptóújvári főerdőhivatalnál, a hol azok július hó 25-én delelőtt 10 órakor nyilvánosan fel fognak bontatni.

A részletek csoportosítását, valamint a kikiáltási árakat feltüntető egybeállítás, az árverési feltételek, valamint az ajánlati űrlapok és borítékok a liptóújvári főerdőhivatalnál beszerezhetők.

Liptóújvár, 1916. évi június hóban.

(4.) **A m. kir. Főerdőhivatal.**

7316/1916. sz.

Pályázati hirdetmény. A város tulajdonát képező Király nagy erdőben megüresedett erdői állásra pályázatot hirdetek. Pályázhatnak mindazok, kik az erdői szakiskolát sikeresen végezték s kiknek az erdői teendőkkel járó munkabírása hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolva van.

Miután ez állás végleges elnyerése egy évi próbaszolgálatot kíván, méltányolást érdemlő esetben az erdői szakvizsga hiányát illetve ennek a próbaesztendő alatti letételét is figyelembe vesszük.

Az erdőör kötelessége az erdőnek és az erdő üzemének szakszerű és lelkiismeretes felügyelete s ezen kívül mindazon az erdő körébe vágó teendők végzése, melyeket a hatóság elrendel.

Az erdőör állása nyugdíjjogosultsággal van egybekötve.

Az erdőör javadalmazása 1200 kor. évi fizetés, terméshelyben lakás, 120 kor. ruhaátalány, 15 ürköbméter fa vagy 80 kor. failletmény, két marhára legeltetési jog.

A pályázati kérések 1916 augusztus hó 12-én déli 12 óráig Torda város polgármesteréhez lehetőleg személyesen adandók be.

A kinevezett erdőör állását 1916. évi augusztus hó 28-án kell el foglalnia.

Torda város polgármesterétől.

Torda, 1916. évi július hó 7-én.

7.) **Z. Sebess Andor** s. k. polgármester

Két darab telivér rövidszőrű német vizslakölyök, romek szép példányok, egyenkint 50 koronáért eladók. Czim: Mezey Károly urad. erdész Baráka u. p. Borosjenő (Arad m.)

(8.)

50 éves, r. k., szakvizsgával bíró, felesketett erdő-tiszt, beszél a német, román, szerb, horvát és tót nyelveket tökéletesen, igazolt gazdatiszt, úgy az erdészet, valamint a gazdaság ágazataiban sok évi tapasztalatai folytán azonnalra vagy legkésőbb szeptember 1-ére állást keres. Ép, erős és egészséges, hadmentes. Czime a kiadóhivatalban.

(6.)

VADGESZTENYE ÉS TÖLGYMAK

vagy ezek hulladéka megvételre kerestetik.

Ajánlatok **HAJDU MIKSA** címre (5. II. 1.)

Budapest, VIII. ker. Népszínház-utca 19. szám kéretnek.

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő
által irt

**baromfi- és házinul-
tenyésztési szakmunkák:**

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés	I. • • •	5.— •
3. Tyuktenyésztés	II. • • •	3.— •
4. Pulykatenyésztés	II. • • •	3.— •
5. Lud- és kacatenyésztés	I. • • •	3.— •
6. Baromfiak hizlalása	II. • • •	1.50 •
7. Baromfitermékek értékesítése	• • •	2.— •
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesítése.	I. kiadás	• 2.— •

E nyolcz munka Szerzőnél — Eperjesen, erdészeti altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve fele árban kapható.

Egy fillért se áldozzon a méhészetre,
míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

czímű könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leírását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a czélt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Műlépek, keretléczek, kaptárak, kasok és mindennemű méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utca 7. sz.